יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הײַנט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 179 | Łódź, Czwartek, 3 sierpnia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, י״א מנחם אב תרצ״ג | № 179

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

קאפ. סקאזשינסקי געווען „בעהאלטען" דריי טעג אין לאדז

נעכטען איז ער אפגעפלויגען פון לאדז קיין ווארשא. — פרעמיער יענדזשעיעוויטש בעגריסט אין ווארשא דעם העלדישען לופט־פליהער

נעכטען 10 מינוט פאר 4 א זייגער באכמיטאג איז פון לאדזער לופט־פליה־פלאץ פון „לובלי־נעק", אפגעפלויגען קיין ווארשא, דער בעריהמטער פוילישער לופט־פליהער קאפיטאן סקאזשינסקי.

דער אפפליה איז פארגעקומען זעהר פייער־ליך. עס זענען געווען אנוועזענד דער וואיעוואד־דע האוקע־נאוואק, קאמיסאר וואיעוואדזקי, קאר־מענדאנט בידזשעלסקי און א רייהע העכערע מילי־טערישע און שטאטישע בעאמטע. אויך פארשטע־הער פון דער פרעסע און א גרויסער עולם.

אויפ'ן פליה־פלאץ זענען געווען אויסגעשטעלט אין א קרייז 11 עראפלאנען און אין פראנט, איבער־דעקט אין געשטאנען קאפ. סקאזשינסקיס עראפ־לאן בעצירט מיט בלומען.

* * *

דעם קאפיטאן סקאזשינסקי האט אין נאמען פון פ. א. וו. בעגריסט דער נאטשעלניק בערקאוויטש אלס א געוועזענעם פעאוויאק פון דער אקופאציע־צייט.

* * *

א גרופע לופט־פליהער האבען דעם קאפ. סקאזשינסקי ארויסגעטראגען אויף די הענד אויפ'ן פליה־פלאץ, אונטער ענטוזיאסטישע אויסרופען פון אלע אנוועזענדע.

קאפ. סקאזשינסקי האט זיך פריינדליך מיט אלעמען געזעגענט און איז אריין אין זיין עראפ־לאן, וועלכער האט זיך אויפגעהויבען און דער לופט און געמאכט 2 מאל א קרייז איבער'ן פליה־פלאץ, ווערענדיג בעגלייט פון די עראפלאנען, אונטער שטורמישע אוואציעס און אונטער די טע־נער פון א מיליטערישען ארקעסטער, איז קאפיטאן סקאזשינסקי פערשוואונדען אין דער לופט, אין דער ריכטונג קיין ווארשא.

* * *

ווי עס שטעלט זיך ארויס, איז קאפ. סקאזשינ־סקי געווען אינקאגניטא 3 טעג אין לאדז, און זיך אויפגעהאלטען אויפ'ן פליה־פלאץ אין „לובליניעק".

נאך זיין שווער'ע רייזע האט ער זיך געוואלט פולשטענדיג אויסרוהען און נישט צוגעלאזען צו זיך קיינעם.

די היגע מאכט איז נאכגעקומען זיין בקשה, און זיין אויפהאלטען זיך אין לאדז איז געהאלטען געווארען שטרענג בסוד.

קאפ. סקאזשינסקיס פרוי, איז ערשטערנעכטען אויך געקומען קיין לאדז און פערבראכט צוזאמען מיט איהר מאן.

קאפ. סקאזשינסקי איז פונדעסטוועגען אין משך פון די 3 טעג נישט געווען בעהאלטען און פריי ארומשפאצירט איבער דער שטאט און האט אויך אפילו בעזוכט זיין שוועסטער, וועלכע וואוינט אין דוראט.

די פאמיליע פון קאפ. סקאזשינסקי איז נעכ־טען ארויסגעפאהרען קיין ווארשא.

* * *

נאך מיט דריי חדשים צוריק איז קאפ. סקאזשינ־סקי געווען איינער פון די פוילישע מיליטער־פליהער, וועלכער האט זיך פון צייט צו צייט אויס־געצייכענט מיט א קירצערן אדער לענגערן פליה, אבער אויסער פוילען איז ער נישט געווען בע־קאנט. איצט געהער סקאזשינסקי צו די בעסטע פוי־לישע פליהער און צו די בעקאנטסטע פליהער אין דער וועלט.

מיט קנאפע צוויי חדשים צוריק האט קאפיטאן סקאזשינסקי בעשלאסען צו שלאגען דעם וועלט־רעקארד און איבער־פליהען דעם אטלאנטישען אקע־אן אויף א קליינעם טוריסטען־עראפלאן. אלס מיליטערישער פליהער האט ער געדארפט בעקומען אן ערלויבעניש פון דער מיליטערישער מאכט. נאך דעם אומגליקליכען פליה פון אידזשיקאווסקי און קובאלא, וועלכע האבען אויך געוואלט שלאגען א רעקארד און האבען נישט בעוויזען אויסצופיה־רען זייער פלאן, איז די מיליטערישע מאכט גע־ווען זעהר פארזיכטיג אין ארויסגעבען אזעלכע ערלויבענישען און דעריבער האט זיך קאפ. סקאזשינסקי בענוצט מיט אזא שפיצעל: ער האט אנגעמאלדען, אז ער האט בדעה צו פליהען פון ליאן קיין סאן־לואיס און אפריקא. דער דאזיגער פארשלאג איז אנגענומען געווארען און ווען קאפ. סקאזשינסקי איז געקומען קיין סאן־לואיס האט ער פערטרויט דעם פראנצויזישען דירעקטאר פון דער דארטיגער פליה־סטאנציע, אז ער האט בדעה נאך צו פליהען אויף זיין לייכטען אפאראט איבער'ן אטלאנטישען אקעאן, קיין בראזיליען.

דער דירעקטאר האט איהם אנגעוויזען, אז ער טאר נישט אונטערנעהמען אזא פרוב איינער אליין אויף אזא לייכטע מאשין און ס'איז כמעט זיכער, אז ער וועט אומקומען אויפ'ן וועג. קאפ. סקאזשינסקי האט זיך אבער געהאלטען ביי זיין פראיעקט און צוזאמענגענומען איינדערפריה איז ער אפגעפלויגען אין וועג. אין משך פון לאנגע שעה'ן איז ער געפלויגען איבער'ן אקעאן. ער האט זיך בע־גרעצט מיט די אנוויזונגען, וואס ער האט בעקומען פון זיינע פריינד און נאך א מעת־לעת האט ער דער־זעהען די ברעגען פון בראזיליען. ער איז אבער נאך ווייטער געפלויגען ביז ס'האט איהם געפעהלט בענזין.

ווען ס'איז בעוואוסט געווארען אין דער וועלט דאס, וואס קאפ. סקאזשינסקי האט אויפגעטון, איז מען געווען באמת ערשטוינט. קודם כל האט קיינער נישט געוואוסט וועגען דעם גראנדיעזען פרוב. דער אינטערנאציאנאלער פליה־קלוב האט אנערקענט קא־פיטאן סקאזשינסקיס פליה אלס א וועלט־רעקארד.

די מיליטערישע מאכט האט נישט בלויז נישט צוגעצויגען קאפ. סקאזשינסקי צו דער פעראנטווארט־ליכקייט. וואס ער האט זיך געלאזען אין אזא לאנ־גען וועג אהן אן ערלויבעניש, נאר ער האט נאך בעקומען א רייהע אויסצייכנונגען און האט בעקומען א פעראררדנונג צו בעזוכען אין נאמען פון פוילען א רייהע פוילישע קאלאניעס אין בראזיליען און ארגענטינא. אומעטום האט מען דעם העלדישען פליהער אויפגענומען מיט גרויס פאראד. פרעזידענ־טען פון רעפובליקען, מיניסטאר'ען און מיליטער־לייט האבען געמאכט פאר איהם אויפנאהמעס, פאב־ריקען און געשעפטען האבען איהם צוגעשיקט טייערע מתנות. די בראזילישע ראדיא־סטאציע האט איהם ערלויבט אין משך פון 10 מינוט צורעדען דורך דעם ראדיא מיט זיין פרוי.

איצט איז קאפ. סקאזשינסקי צוריקגעקומען מיט א שיף פון דרום־אמעריקא קיין אייראפע.

איז ווארשא

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

פינקטליך האלב 5 א זייגער האט דער קא־פיטאן סקאזשינסקי אויסגעלאנדעט אויפ'ן פליה־פלאץ.

די ערשטע האט איהם בעגריסט זיין ווייב און דערנאך איז ער בעגריסט געווארען דורכ'ן פולקאווניק ראיסקי, לופט־פליהעריי־שעף ביים קריגס־מיניסטעריום.

געטראגען אויף די הענד דורך זיינע קאלע־גען, האט זיך דער קאפיטאן סקאזשינסקי דערנעה־נטערט צו דער טריבונע, וואו ער איז בעגריסט גע־ווארען דורכ'ן פרעמיער יענדזשעיעוויטש און דער

(ווייטער זעה 2. זייט).

„תומכי אורחים"
לאדז,
18 פאמארסקא 18

היינט, דאנערשטאג, ד. 3 אויגוסט, 4 א זייגער נאכמיטאג
ווערט איינגעארדענט דורך דעם
„תומכי אורחים" הילפס־פעראיין

פארק העלענאוו

מיט אנ'איבעראשענד רייך פראגראם, וואס לאדז האט נאך נישט בעוויזען צו זעהן

א גרויסער גארטען־פעסט

נאר 1 מאל!!! — איטאליענישע מינסטלער אין לאדז — די וואונדער פון XX יאהרהונדערט — נאר 1 מאל!!!

9 אוועד וועט אויפטרעטען
דער וועלט־בעריהמטער אילוזיאניסט און צויבער־קינסטלער פון איטאליען סיניאר פאנעטטי און מיס פאני וועלען אויפ־טרעטען מיט אויסערגעוועהנליכע מאגנעטישע און היפנאטישע קונסט־נומערן צוו. אנד. „דער מענש אין דער לופט" אין גאנץ אייראפע טרעטען די קינסטלער אויף ביי אויספערקויפטע צירק און ספארט־פלעצער.

10 אוועד
ארטיסטישע אויפטריטען פון 1) די בעליבטע סוברעטין נינא ניעווסקא. 2) דער גוט־בעקאנטער פויליש־יודישער בוף־קאמיקער יעזשי לענסקי אין א נייעסטען רעפערטואר. 3) דער בעוואוסטער הומאריסט משה גאלדבערג וועט זינגען פערשידענע יודישע לידער און נייעסטע קופלעטען.

סימפאנישער קאנצערט פון 40 מאן אונטער דער אנפ. פון פראפ. טעאדאר רידער. — פאנטאזיע קאטעריע פון 2000 ווערטפולע פרעמיען צוו. אנד. צו געווינען: 2 ראווערען, 1 ראדיא, לעבעדיגע פיש, פער־שידענע סחורות אויף אנצינגער און בלומען־שטאפען.

10.30 אוונד איבער'ן וואסער ראקעטען און בענגאליש פייער. שיס־בודעס, קארוזעלע, דאנסינג, לודקעס און קאנפעטי.

יעדעס קינד בעקומט ביים איינגאנג אין גארטען א פריז. בילעטען פאר דערוואקסענע 1 זל., פאר קינדער 54 גראשען איז צו בעקומען היינט פון 2 א זייגער אין קאסע פון העלענאוו

נעכטען איז אין בליהענדען עלטער פון 48 יאהר געשטארבען און דעמזעלבען טאג צו קבורה געקומען אונזער היים־געליבטע

נ״ע בלימה דבורה (אשת ר' צבי הערש הכהן נ״י) ליבערמאן

די לויה איז פארגעקומען נעכטען 5 נאכמיטאג פון טרויער־הויז, פולנאצנא 10.

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע מוטער, מאן, קינדער, אייניקלעך, ברידער און שוועסטער.

קאלאניזירונג פון ברייטע 250,000 יודן אין א"י

פינאנציעלער פּלאן פון דער אמעריקאנער דעלעגאציע אויפ'ן ציונ. קאנגרעס

נ י ו - י א ר ק, 2 (ספּ. טעל.)

דער סעקרעטאר פון דער ציוניסטישער אָרגאניזאציע, באָריס מארגוליס האָט געהאַלטען א רעדע דורכ'ן ראַדיאָ, אין וועלכער ער האָט מיטגעטיילט, אַז די אַמעריקאנער דעלעגאציע אויפ'ן ציוניסטישען קאָנגרעס וועט ארויסטרעטען מיט א פינאנציעלען פּלאַן פון 25 מיליאָן דאָלאַר, מיט וועלכע מ'וועט קאָנען קאָלאָניזירען אין א"י 250 טויזענט יודען, הויפּטזעכליך דייטשע יודען, אין משך פון די ערשטע 4 יאָהר.

וואו איז לעבּע?

צי האט מען איהם אויך דערטרונקען?

פּ א ר י ז, 2 (ספּ. טעל.) די סאָציאַליסטישע „פרייהייט", וואָס גייט ארויס אין סאַארבריקען פּרעגט אָן, וואו איז פערשוואונדען געוואָרען דער געוו. פּרעז. לעבּע, וועגען וועלכען עס זענען שוין 2 חדשים נישטאָ קיין שום ידיעות.

די צייטונג דערמאָנט, אז פון דעם לאנדוועהר קאנאל האט מען ארויסגעצויגען חוץ דעם דערטרונקענעם טויטען קערפּער פונ'ם דעפּוטאַט שטאָלינג אויך טויטע קערפּערס פון נאָך 8 פּערזאָן, די נעמען פון וועלכע עס זענען נישט אויסגעגעבען געוואָרען. די צייטונג פרעגט, צי מיט לעבען האָט פּאסירט דאָס זעלבע וואָס מיט שטאָלינג'ן.

אוועקגערויבטער מיליאַרדער

אויסגעקויפט פאַר 75,000 דאלאַר

נ י ו - י אָ ר ק, 2 (ספּ. טעל.)

דער בעקאַנטער נאַפט-מאַגנאַט פון אָקלאַהאָמאַ שארל פ. אורשעל, וועלכער איז אוועקגערויבט געוואָרען דעם 21 יולי, איז ארויסגעלאָזט געוואָרען אויף דער פריי דורך די באַנדיטען. נאָך דעם, ווי זיין משפחה האָט בעצאָהלט 75 טויזענד דאָלאַר אויסקויפס-געלד.

אין שייכות דערמיט, וואָס דאָס אוועקרויבען מענשען חזרט זיך אָפט איבער, האָט דער פּרעזידענט רוזוועלט ברעה אין די נאָהענטסטע טעג שוין ארויסצוגעבען א ספּעציעלען געזעץ, וואָס זעהט פאַר אויסערגעוועהנליך שטרענגע שטראָפען פאַר אזעלכע פערברעכענס.

דער פּראָיעקט פון דעם דאָזיגען געזעץ איז שוין נעכטען בעטראַכט געוואָרען אויף דער קאָנפערענץ פונם פּרעזידענט מיט מאָלעיען.

עסטרייך בעט אינטערווענירען

ל א נ ד א ן, 2 (ספּ. טעל.)

צווישען לאָנדאָן, פאריז און רוים קומט איצט פאר א מיינונגס-אויסטויש וועגען דער נויטיגקייט פון זייערע א בשותפות'דיגע אינטערווענץ אין בערלין אין שוץ פון עסטרייך.

די עסטרייכישע רעגירונג האָט זיך געווענדעט צו ענגלאַנד, פראַנקרייך און איטאַליען – פאָרשטעלענדיג דערביי א סך מאַטעריאַלען בנוגע דער בעדראָהטער לאַגע פון עסטרייך מצד דייטשלאַנד – מיט דער ביטע וועגען א געהעריגער אינטערווענץ.

די לעצטע געשעהענישען. ובפרט די ארומפליהערייען פון די דייטשע אעראָפּלאַנען איבער עסטרייך, און דאָס וואַרפען פייגדליכע פלוג-בלעטלעך, האָט ארויסגערופען אין דער עסטרייכישער רעגירונג א שטאַרקע בעאומרוהיגונג בנוגע די ווייטערדיגע כוונות פון היטלער'ן.

די דעציזיע פון דער אינטערווענץ ליגט אין די הענד פון מוסאָליני'ן.

דייטשע יודען לייגען פאר

צו גרינדען גרויסע פאבריקען אין עסטלאַנד

ט א ל י ן, 2 (ספּ. טעל.)

די לעצטע צייט קומען אָן אינם מיניסטעריום פאר נאַציאָנאַלער ווירטשאַפט א סך אַפּערטעס פון יודען, וועלכע זענען אַנטלאָפען פון דייטשלאַנד.

די יודען פּראָפּאָנירען צו גרינדען גרויסע אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען אין עסטלאַנד.

אויף ווי ווייט ס'איז בעקאַנט האַנדעלט זיך עס וועגען גרויסע אינוועסטיציעס.

לויט דער היגער פּרעסע בעציהט זיך די רעגירונג גינציג צו די דאָזיגע פּראָפּאָזיציעס.

נייער אימיגראַציע-געזעץ אין ארץ-ישראל

י ר ו ש ל י ם, 2 (יט"א טעלעגראַפיש)

היינט איז פערעפענטליכט געוואָרען א נייער אימיגראַציע-געזעץ, וואָס מאָדיפיצירט אלע ביז-איצטיגע בעשטימונגען וועגען דער איינוואַנדערונג אין ארץ-ישראל.

קיין וועזענטליכע שינוים זענען אין געזעץ נישט אריינגעבראַכט געוואָרען.

ענטשטאנען א מלוכה-ראט אין די פעראייניגטע שטאטען

וו א ש י נ ג ט א ן, 2 (ספּ. טעל.)

דאָ א'ז ענטשטאַנען א מלוכה-ראַט אין בעשטאַנד פון 600 מאַן, די אויפגאַבע, פון וועלכער עס איז אָפּציהיטען די קאַמפּאַניע פון דעם נאַציאָנאַלען ווידעראויפבוי.

אינטערווענץ פונם פראנצויזישן אמבאסאדאר פאנסע

פּ א ר י ז, 2 (ספּ. טעל.)

דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר פאָנסע האָט היינט אינטערווענירט ביי דער דייטשער רעגירונג וועגען דעם אוועקפיהרען דריי פראַנצויזען פונ'ם סאַאַר-געביט קיין דייטשלאַנד.

פון א פריידענקער-פערבאנד

מגולגל געווארען אין א לוויה - קאסע

ב ע ר ל י ן, 2 (ספּ. טעל.) דער פריירענקער פערבאַנד איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין א בעגרעבעניש-קאַסע.

די אַנטי-רעליגיעזע טעטיגקייט פונם פערבאַנד איז פערווערט געוואָרען.

קאפּ. סקאזשינסקי געווען „בעהאלטען" 3 טאג אין לאדז

(ענדע פון 1-טער זייט).

צוועי-פּרעמיער פּאבייצי האָט איהם דעקאָרירט מיט'ן אָרדען „פּאָלאָניאַ רעסטיטוטאַ".

נאָך די אָפיציעלע בעגריסונגען איז דער קאַפּיטאַן סקאזשינסקי אריין אין א אויטאָ און אדורכגעפאָהרען איבערן לופט פליה פּלאַץ, וואו ער איז מיט אָוואַציעס אויפגענומען געוואָרען ״יום המו״. אייניגע אויטאָס זענען מיטגעפאָהרען מיט'ן קאַפּיטאַן סקאזשינסקי איבער דער שטאָט.

פונ'ם פליה פעלד איז דער קאַפּיטאַן סקאזשינסקי אוועק אונטערן דענקמאָל פון די לופט-פליהער, וואו ער האָט אוועקגעלעגט א קראַנץ, דערנאָך – אין בעלוועדער, וואו ער האָט זיך איינגעשריבען אין א בוך, מעלדענדיג וועגען זיין צוריקקעהר פון אמעריקא נאָכן איבערפליהען דעם אָקעאַן.

דערנאָך האָט ער זיך געמאָלדען אין שלאָס ביים מלוכה-פּרעזידענט.

פון דאָרט איז ער אוועק אין אעראָקלוב, וואו מ'האָט איהם נאָך א רייה רעדעס געשענקט א סך מתנות. ביי א גלעזעל וויין האָט זיך דער קאַפּיטאַן סקאזשינסקי געטיילט מיט זיינע איינדרוקען פון דעם פליה. דערביי האָט ער בעמערקט, אז ער איז ארויסגעפלויגען פון בולאָן-סיר-מער זונטאָג און איז דעמועלבען טאָג אַנגעקומען קיין לאָדז, אפּפליהענדיג 6 שעה.

OKRĘTEM »POLONIA« WOKÓŁ EUROPY
od 2 do 23 września 1933 r.
Ceny biletów od 600 zł. łącznie z paszportem i wizami.
TRASA PODRÓŻY: Gdynia – Kanał Kiloński – Lizbona
Algier – Pireus (Ateny) – Stambuł
Constanza (koleją) – Lwów.
Inform. i sprzedaż biletów: LINJA GDYNIA-AMERYKA
w Warszawie, ul. Marszałkowska 116, tel. 547-47
w Gdyni, ul. Waszyngtona, we Lwowie, ul. Na Błonie 2
w Krakowie, ul. Lubicz 3, w Rzeszowie, ul. Grottgera 1004
oraz w biurach podróży.

צוויי מיליאן לופט-פליהער

די ריזיגע בעוואפענונגס-צוגרייטונגען פון דייטשלאנד

פּ א ר י ז, 2 (ספּ. טעל.)

די פראַנצויזישע פּרעסע פערנעהמט זיך לעצטענס זעהר שטאַרק מיט דער פראַגע פון די דייטשע לופט-בעוואפענונגען.

דער „מאַטען" אַלאַרמירט די געזעלשאַפטליכע מיינונג מיט די גרויסע לופט-פליה צוגרייטונגען פון דייטשלאַנד, וועלכע האָט בדעה אין משך פון די נאָהענטסטע צוויי יאָהר אויסשולען די אימפּאָנירענדע צאָהל פון צוויי מיליאָן לופט-פליהער.

צווישען דער פערוואַלטונג פון דער אָרגאַניזאַציע „היטלער-יוגענד" און דער לופט-האַנגע מיט די אעראָפּלאַנען-פאַבריקען איז געשלאָסען געוואָרען אַן אָפּמאַך, וואָס זעהט פאָר די לופט-אויסשולונג פון דער דאָזיגער אָרגאַניזאַציע.

חוץ דעם עקזיסטירען אין דייטשלאַנד 14 פערקאָנספּירירטע „אינטערנאַטען" פון פּילאָטען-שולען.

ווי ע ן, 2 (ספּ. טעל.)

די צייטונג „די שטונדע" פערעפענטליכט היינט א רעוועלאַציע-אַרטיקעל וועגען די דייטשע לופט-פליה-בעוואפענונגען, און וויזט אָן, אז דורך די דייטשע אעראָפּלאַנען-נסיעות איבער עסטרייך איז פעסטגעשטעלט געוואָרען דאָס אין משך פון איין יאָהר איז אין דייטשלאַנד צוגעקומען 6,000 נייע אעראָפּלאַנען.

די דייטשע קאָנטרע-עסטרייך-פּראָפּאַגאַנדע – שרייבט די צייטונג – האָט אַזוי פערבלענדט די היטלער-רעגירונג, אז זי האָט איינגעזען פערגעסען צו אויסבעהאַלטען די צאָהל אעראָפּלאַנען.

אין די דייטשע געוועהר-פאַבריקען, ובפרט אין די, וואו עס ווערען אויסגעפּרוּבט מאָטאָרען ווערט איצט אָן א שיער געאַרבעט, און וועגען דעם טאָר גאָרנישט דערמאָנט ווערען אונטער דער דראָהונג פון בעשולדיגט ווערן אין מלוכה-פעררראַט.

עס איז אויסגערעכענט, אז ווייניגסטענס 3000 נייע אעראָפּלאַנען מוזען ווי אַמשנעלסטען צוגעשטעלט ווערען פאר די היטלערישע באַיובקעס.

גלייכצייטיג קומט אויך פאָר אין א פערשנעלערטען טעמפּאָ די שולונג פון די פּילאָטען, און די דייטשע שטעט זענען מחויב צו בויען ענטשפּרעכענדע לופט פליה פּאַרטען מיט אַנגאַרען.

א. א. וו.

צוליב'ן פּלוצלינגען טויט פון דעם ליבען שוואָגער און ברודער
נ"ע יוסף סאקאלאווסקי
דריקט אויס איהר טיפסטען מיטגעפיהל דער שוועגערין און די שוויגער-עלטערן.
המקום יוחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
שניר חנה סאקאלאווסקא.

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטרימאַווער 10, טעל. 245-21
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 8—11 פריה, פון 1—2 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט. זונטאָג פון 10—1 בייטאָג
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעשנויצע פּרייזן

וויכטיג פאר דער ארימער לאדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַ ס'איז ערעפענט געוואָרען דאָס
אמבולאטאריום
ביים פאַראיין „מלבוש ערומים"
שענקעוויטשא 3/5,
וואו ס'ווערט ערטיילט מ ע ד י צ י נ י ש ע ה י ל ף אויפ'ן אָרט. שיקט אויך אַרויס דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים
נעהמט אויך אָן געבורטען און אַלע אַרט אַ נ אַ ל י ז ע ן. מינימאַלע אָבצאָהלונגען.
די פערוואַלטונג.

מודעה ואזהרה מהרבנים!
די געגולערס: משה בזשיסקא און די פרוי שרה'טשע, ווסכאָדניא 3, דאָס 5-טע געוועלב פון די נייע גאַס, ישראל ליב ברייטשטיין און די פרוי פּערל, ווסכאָדניא 27 און הערשיל באָמאַז, ווסכאָדניא 47. זענען נישט בעגלייבט אויף כשרות, און די עופות ביי זיי זענען בחשש נבילות וטריפות.
בעמערקונג: אַלע קצבים און רעסטאָראַנען, וואָס נוצען כשרות, ווערען אויפגעפאָדערט נזהר צו זיין נישט צו קויפען ביי די אויבענאויסגערעכנטע.
ועד הרבנים.

Dr
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָזע-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פּיעטריקאַווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4, 8–9 אָוו.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פּיעטריקאַווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונט.

לעכער
איוף וועש, לעצלעך צו הויזען, עקספּאַרט און הענטשקעס ווערען אויסגעצייהט ביי
ג. גאַרדמאַן, שרודמיעסקא 8

Dr. med.
B. ROBINSON
צוריקגעקעהרט
10 פּיעטריקאַווער 10
טעל. 131-86
נעמט אָן פון 3-4 נאָכמ. און 7-8 אָוו.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער ג. קונדשאַפט, אַז איך האָב ערעפענט נאָך איין פיליע פון דער
בעוואוסטער צוקערניע און בעקעריי
אויף פּילסודסקיעגא 56 (ווסכאָדניאַ)
און עמפּפעהל די געשמאַקסטע און שטרענג-כשר'ע
פריהשטיקן, יארסקע מיטאגן און אווענדברויטען
צו זעהר ביליגע פּרייזען. מיט אַכטונג
יוסף נאמבערג
לאָדז, זגערזשער 11.
בעמערקונג: סאָלידע בעדינונג, א גאַנצען טאָג קאָנצערט.

טוריסטען-ביורא ביי „תוצרת ארץ ישראל"
אונטער דער לייטונג פון לאָוניק יאעל און ד"ר סאַרנע מאַכט בעקאַנט, אַז די נאָהענטסטע
עקסקורסיע קיין ארץ-ישראל
געהט אָפּ בעשטימט אין חודש שעפּטעמבער. איינשרייבונגען און אַלע אַרט אינפאָרמאַציעס וועגען ארץ-ישראל-ענינים, בעזונדערס וועגען באַגאַזש, ערטיילט דאָס ביוראָ טעגליך פון 11–1 און פון 5–7 נאָכמ. אין „תוצרת-הארץ", שרודמיעסקאַ 3.
אַכטונג עקסקורסאַנטען! איילט ווייל די צאָהל ערטער איז בעגרעניצט!

פאַר
גאלד, בּיזשוטעריע
און לאָמבאַרד-קוויטעם
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פיאַלקאַ
פּיעטריקאַווער 7.

ווי אזוי דייטשע סאָציאַל-דעמאָקראַטען האָבען געוואָלט אַרעסטירען היטלער'ן

א סענסאַציאָנעלער געשפּרעך מיט דעם געוועזענעם פּאָליציי-פּרעזידענט פון בערלין

פון אב. קאַהאַן

דער רעדאַקטאָר פון ניו-יאָרקער „פאָרווערטס", אב. קאַהאַן, געפינט זיך איצט אויף אַ רייזע איבער אייראָפּאַ און פאָרשט אויס בעזונדערס די געשעהענישען אין דייטשלאַנד.

אב. קאַהאַן בעגעגענט זיך מיט די פיהרער פון די דייטשע סאָציאַל-דעמאָקראַטען, וועלכע זענען פאַרטריבען געוואָרען פון דייטשלאַנד און האָט מיט זיי געשפּראָכען וועגען דער לאַגע אין דייטשלאַנד.

זעהר א סענסאַציאָנעלען געשפּרעך האָט אב. קאַהאַן געהאַט מיט דעם געוו. בערלינער פּאָליציי-פּרעזידענט גזשעזינסקי. אב. קאַהאַן האָט איבערגעשיקט צום „פאָרווערטס" פאָלגענדע דעפּעשע וועגען זיין אינטערוויאו מיט גזשעזינסקי'ן:

איך האָב זיך געטראָפען מיט אַלבערט גזשעזינסקי, וועלכער איז געווען דער פּרעזידענט פון דער בערלינער פּאָליציי ביז דער היטלער-איבערקעהרעניש. געטראָפען האָבען מיר זיך אין אַ קליין פראַנצויזיש שטעדטעל, נישט ווייט פון דער בעלגישער גרעניץ. מיר האָבען פאַרבראַכט פיל שטונדען צייט און איך האָב זיך ביי איהם געפרעגט, צי עס איז אמת, אַז ער האָט זיך געקליבען צו אַרעסטירען היטלער'ן קירצליך פאַר דעם, איידער ער איז געוואָרען א דיקטאַטאָר, און אַז אַסאַ וועלס האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען אַרעסטירען היטלער'ן.

פאַרוואָס מען האָט נישט געקאָנט אַרעסטירען היטלער'ן

גזשעזינסקי'ס ענטפער איז געווען, אַז ער האָט זיך טאַקי געקליבען צו אַרעסטירען היטלער'ן, וועלס האָט אָבער גאָרנישט געהאַט צו טון מיט דער אַנגעלעגענהייט.

איך האָב געהערט די געשיכטע פון פיל לייט, וועלכע האָבען קריטיקירט די דייטשע סאָציאַל-דעמאָקראַטען און בעשולדיגט זיי אין נישט האָבען קיין מוט. בעזונדערס האָט מען בעשולדיגט אַסאַ וועלס'ן.

האָט מיר דער דייטשער סאָציאַליסט, וועלכער האָט געהאַט די קאָמאַנדע איבער דער בערלינער פּאָליציי פאַר איבער פיער יאָהר צייט דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע מיט אַלע איינצעלהייטען.

און עס ווייזט זיך אַרויס, אַז די, וואָס קריטיקירען די דייטשע סאָציאַליסטען און בעשולדיגען זיי אין נישט האָבען קיין מוט זענען אומגערעכט און זייער קריטיק איז אונבעגרינדעט.

הינדענבורג האָט געדראָהט, אויב מען וועט היטלער'ן אַרעסטירען

ער דערצעהלט, אַז דער פּלאַן צו אַרעסטירען היטלער'ן איז געווען אַ געהיימע אונטערנעהמונג. בראַון, דער סאָציאַליסטישער פּרעמיער פון פּרייסען, איז געווען פאַר'ן פּלאַן. די סאָציאַליסטישע פיהרער האָבען אָבער געגומען אין אַכט פיל אומשטענדען. קיין מוט האָט נישט געפעהלט דורכצופיהרען דעם היטלער-אַרעסט. אָבער פּרעזידענט הינדענבורג וואָלט זיכער אַרויסגעטרעטען געגען דעם און וואָלט געוויס אַרויסגעשיקט אַן אַרמעע צו בעקעמפען די בערלינער פּאָליציי אין פאַל, אויב די פּאָליציי וואָלט אויסגעפאָלגט דעם בעפעהל.

היטלער קאָן זיך לאַנג נישט האַלטען

גזשעזינסקי האָט זיך געראַטעוועט ווי דורך אַ נס פון היטלער'ס באַנדיטען, וועלכע האָבען איהם געוואָלט דערמאָרדען. ער איז אַן אינטערעסאַנטע פּערזאָן. ער רעדט וועגען דער איצטיגער לאַגע אין דייטשלאַנד געלאַסען, אינטעליגענט און מיט אַן איבערצייגענדער קראַפט. ער האָט אַ מאַסע פאַקטען און איינדרוקספולע אַרגומענטען. ער האָט פאַרבינדונגען מיט בעקאַנטען אין דייטשלאַנד און ער קריגט פיל אינפאָרמאַציע.

ער איז זיכער, אַז היטלער קאָן זיך לאַנג נישט האַלטען. די אונצופרידענהייט מיט זיין רעזשים וואַקסט און פאַרשפּרייט זיך שנעל צווישען די פויערים און מיטעל-קלאַסען פּונקט אַזוי גוט ווי צווישען די אַרבייטער.

רוסלאַנד און דייטשלאַנד

איך האָב איהם אָנגעוויזען, אַז אין רוסלאַנד הערשט אויך אַ גרויסע אומצופרידענהייט און דאָך בעווייזען די [illegible]סטע אַרמעע און די ג. פ. או צו האַלטען דאָס פאָלק אונטער'ן קנאַפּעל און אין שטענדיגער שרעק. איך האָב געגעבען אַ ביישפּיל ווי דריי בעוואָפענטע יונגלעך קענען מאַכען אַ רויב-אָנפאַל אויף אַ רעסטאָראַן פול מיט קליענטען.

גזשעזינסקי האָט מיר געענטפערט, אַז מען קען נישט פערגלייכען רוסלאַנד מיט דייטשלאַנד. ערשטענס, די רוסישע בעפעלקערונג איז צושפּרייט איבער די דערפער און שטעטלעך און אין דייטשלאַנד איז די בעפעלקערונג קאָנצענטרירט אין די שטעט און עס איז פאַר זיי לייכטער צו מאַכען אַן אויפשטאַנד.

אין היטלער'ס אַרמעע זענען פאַראַן סאָציאַליסטען און קאָמוניסטען

צווייטענס: היטלערס ביקסען זענען נישט בלויז אין די הענט פון זייערע בעגלויבטע און איבערגעגעבענע „שטורם-אַרמעער". צווישען די, וועלכע טראָגען איצט ברוינע העמדלעך געפינען זיך אַ סך קאָמוניסטען און סאָציאַליסטען, וועלכע זענען געצוואונגען געווען אַרויסצוגעבען זיך אַלס היטלעריסטען און אַרויסצווייזען אַ כלומרשטע לאָיאַליטעט.

אויסער דעם, היטלער קען נישט שפּייזען אַלע זיינע נאָכפאָלגער פּונקט ווי סטאַלין שפּייזט די רויטע אַרמעע און די אומצופרידענהייט צווישען די „ברוינע העמדלעך" האַלט אין איין וואַקסען.

דריטענס, רוסלאַנד איז אַן אַגריקולטורעל לאַנד. דייטשלאַנד איז אַ הויך-ענטוויקעלט אינדוסטריעל און קאָמערציעל לאַנד. אַן איבערקעהרעניש אין עקאָנאָמישען לעבען פון לאַנד מוז שאַפען אַ כאַאָס און ברענגען צו אַן אומדערטרעגליכע לאַגע.

פאַרוואָס איז נישט אויסגעבראָכען א גענעראַל-שטרייק?

דער געוועזענער סאָציאַליסטישער פּאָליציי-פּרעזידענט האָט אָנגעוויזען ווי לעכערליך עס זענען די, וואָס קריטיקירען די סאָציאַל-דעמאָקראַטען און בעשולדיגען זיי אין דורכפאַל פון דער רעפּובליק. ער האָט אונטערגעשטראָכען די מאָרדערישע מעשים פון די קאָמוניסטען, וועלכע האָבען עס געמאַכט מעגליך, אַז היטלער זאָל קריגען די מאַכט. ער זאָגט אויך, אַז די שרעקליכע אַרבייטסלאָזיגקייט האָט בייגעטראָגען צום ערפאָלג פון היטלעריזם.

ווען איך האָב אָנגעוויזען, אַז די, וואָס קריטיקירען די סאָציאַליסטען וואַרפען אויף זיי פאָר, וואָס מען האָט נישט אַרויסגערופען אַ גענעראַל-שטרייק פון די דייטשע אַרבייטער, האָט גזשעזינסקי בעמערקט לאַכענדיג:

— גענעראַל-שטרייק? — גוט, מיליאָנען אַרבייטסלאָזע זענען שוין במילא געווען אין שטרייק, ווייל זיי האָבען נישט געאַרבייט אַ לאַנגע, לאַנגע צייט. עס איז לעכערליך. מען האָט גאָרנישט געקאָנט טון דאָן.

ערב נייע וויכטיגע געשעהענישען

— איצט אָבער ערוואַרטען מיר נייע וויכטיגע געשעהענישען. אַ רעוואָלוציע געגען היטלעריזם ווערט ערוואַרטעט, און היטלער, וועלכער האָט פערשפּראָכען אַלצדינג אין דער וועלט פאַר יעדען דייטש איז אויפען שוועל פון אַ צוזאַמענבראָך — האָט פערענדיגט גזשעזינסקי.

די יודיש-אַראַבישע פראַגע אין ארץ-ישראל

פון ד"ר י. ווינאַדזקי

אין שייכות מיט דער דיסקוסיע וועלכע וואָרט געפיהרט אויף די שפּאַלטען פון דער ווילנער „סלאָוואָ" וועגען די יודיש-אַראַבישע בעציהונגען אין ארץ-ישראל, געפינען מיר אין נעכטיגען נו־מער פון דער דאָזיגער צייטונג אַ געדרוקט אַן אַר־טיקעל פון ד"ר יעקב ווינאַדסקי, וועלכען מיר ברענ־גען דאָ אויספיהרליך:

די אַראַבישע פראַגע און דער מוזולמענישער פּראָבלעם

זייער אָפט מאַכט מען בעוואוסטזיניג אָדער צי־פעליק דעם פעהלער, וואָס ביים בעהאַנדלען די געגענזייטיגע יודיש-אַראַבישע בעציהונגען אידענטיפיצירט מען די אַראַבישע פראַגע מיט דעם מוזול־מענישען פּראָבלעם. דער פעהלער בעשטייט דערין, וואָס אין דעם יודיש-אַראַבישען קאָנפליקט מעהלט לחלוטין, בעזונדערס ווען עס האַנדעלט זיך וועגען יודען — דער רעליגיעזער עלעמענט. יודען וועלען קיין מאָל נישט בעקעמפען די מוזולמענישע רעליגיע, מחמת זיי זענען דאָס איינציגע, וועלכע ס'איז בכלל פריי פון יעדען אַרט פּראָזעליטיזם.

ביים צונויפמישען די ביידע בעגריפען „אַראַבי־שער" און „מוזולמענישער" שאַפט זיך אַן איינדרוק אַז יודען קעמפען נישט נאָר פאַר זייער עקזיסטענץ אין ארץ-ישראל, נאָר בכלל געגען דער מוזולמעני־שער רעליגיע. דעריבער מוז איך אקצענטירען שוין פון אָנהויב, אַז די יודישע אינטערעסען שטייען צוי־שטענדיג אין אַ סתירה צו די אַראַבישע אינטערעסען אין ארץ-ישראל, אָבער נישט מיט די מוזולמענישע אינטערעסען.

די רעכט און דער כח פון יודען אין ארץ-ישראל

איך וועל זיך נישט לאַנג אָפּשטעלען וועגען רעליגיע. און דעריבער מוז איך אַקצענטירען שוין די רעכט פון יודען אויף ארץ-ישראל, מחמת פון איין זייט איז שווער צו קאָנסטאַטירען די דאָזיגע רעכט, פון דער צווייטער זייט זענען די ציוניסטען געקומען קיין ארץ-ישראל נישט אַלס יורשים, נאָר אַלס הויך-קוואַליפיצירטע אַרבייטער. דער כח פון יודען אין ארץ-ישראל בעזירט זיך נישט אויפ'ן קאַפּיטאַל, נאָר אויפ'ן אידעאַליזם פון די חלוצים, וועלכע שפּאָרען נישט זייערע כוחות און לעבען אָפּ־צובויען דאָס אַלטע חרוב געוואָרענע פאַטערלאַנד. דעם נס, וועלכער איז געשעהען אין ארץ-ישראל, האָט נאָר געקענט פערווירקליכט ווערען, אַ דאַנק דעם אידעאַליזם פון די חלוצים. יודען זענען געקו־מען קיין ארץ-ישראל מיט מכשירים, וועלכע זאָגען שטאַרק אינטענסיפיצירען די לאַנדווירטשאַפט און אויפצובויען דאָס לאַנד, אין וועלכען זיי וועלען זיך זיין גרייט אוועקצוגעבען זייער לעבען אויף פיהלען ווי ביי זיך אין דער היים.

דער רעזולטאַט פון דער בינאַציאָנאַלער אָפּפער־ווילליקער אַרבייט פון יודען אין ארץ-ישראל אין פערלויף פון אַ קורצער צייט איז דער בעדייטענדער וואוקס פון דער קולטור און וואָהלשטאַנד אין דעם טייל פון לאַנד, וואו די וואוינען.

דער צווייטער גרעסערער טייל פון ארץ-ישראל, וואו יודען וואוינען נישט איז געבליבען אַ וויסטע, אָרימע לאַנד, וואו די אַראַבער שטאַרבען פון הונגער, כאָטש אין עבר-הירדן איז דער באָדען אַ בעסערער און די בעפעלקערונג אַ שיטערע.

דערצו מוז מען נאָך צוגעבען, אַז יודען האָבען אויפגעהויבען נישט נאָר דעם אייגענעם, נאָר אויך דעם וואָהלשטאַנד פון די אַראַבער. אָבער ווען דעם רעדט מען אגב-אורחא אין דער צייט, ווען וועגען איינציגע דערדערט אַרבייטסלאָזע אַראַבער, וועלכע זענען אַרבייטסלאָז צוליב סיבות, וועלכע האָבען צו יודען קיין שייכות נישט, הערט מען נישט אויף צו שרייען. די דאָזיגע גרויסע עוולה ווערט בעגאַנגען לגבי יודען, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די ענגלישע רעגירונג פיהרט איצט דורך אַ הלוואה, כדי צו בעזעצען אויפ'ן באָדען די דאָזיגע היימלאָזע אומגליקליכע!..

אויב די אַראַבער אָנערקענען, אַז יודען האָבען אויפגעהויבען די קולטור און דעם וואָהלשטאַנד פון לאַנד און גלייכצייטיג פאָדערען זיי, אַז יודען זאָלען נישט ווערען אַ מעהרהייט פון דער ארץ-ישראל'דיגער בעפעלקערונג, פאַרגעסענדיג, אַז מאַקע די דאָזיגע שטרעבונג פונאַנדערצובויען אַ יודישע היים אין ארץ-ישראל איז געווען אַ מקור פון דעם יודישען אידעאַליזם, וועלכער האָט געשאַפען דעם ארץ-ישראל-נס. אַז יודען האַלטען די טראַפּיקאַלישע קראַנקייטען אויסגעראָטען דאָס רעשט פון דער בעפעלקערונג און דאָס גאַנצע לאַנד וואָלט געפאַלען אַן עקעלהאַפטער זומפּ.

יודען האָבען, אַלזאָ רעכט צו דעם לאַנד, אַלס מענשען, וועלכע שאַפען זיין קולטור.

אַ חוץ דעם דאַרף די דאָזיגע יודישע מעהרהייט דינען אַלס אַ שוץ געגען דער אַראַבישער מעהר־הייט, זי דאַרף אָבער לחלוטין נישט דינען אַלס אַ וועפּאָן צו אונטערדריקען די אַראַבישע מינדער־הייט.

אגב דאַרף מען בעמערקען, אַז די אַראַבער בעזיצען צעהנפאַך מעהר באָדען, ווי זיי דאַרפען.

די יודען-פראַגע אין דער וועלט און דער ציוניזם

די יודען-פראַגע האָט איצט דערגרייכט די העכ־סטע שטופע פון פערשאַרפונג אַ דאַנק דעם עקאָנאָמי־שען וועלט-קריזיס, ווי אויך אַ דאַנק דעם, וואָס אַלע אימיגראַציע-לענדער זענען געשלאָסען געוואָרען.

נישט אַריינלאָזענדיג זיך אין פּרטים מוז מען פעסטשטעלען, אַז די יודען-פראַגע קען נישט גע־לעזט ווערען אָהן אַ מאַסען-עמיגראַציע קיין ארץ-ישראל. ארץ-ישראל, אַלס אַ יודישע נאַציאָנאַלע היים איז אַן אומבעדינגטקייט אין דער לעזונג פון דער יודען-פראַגע אין דער גאַנצער וועלט.

וואָס איז שייך די יודיש-אַראַבישע בעציהונ־גען, וואָלטען זיי זיכער געווען פיל בעסערע, ווען נישט די כסדר'דיגע העצע פון געוויסע אַראַבישע קרייזען...

אונטער דעם דרוק פון דעם געמיינזאַמען לע־בען און געמיינזאַמער אַרבייט וועלען די אַראַבער זיך אָנהויבען צו בעציהען צו יודען וואָס ווייטער אַלץ מעהר באַמאָל אין הסכם מיט די מלוכה-נויט־ווענדיגקייטען און מיט דעם פריידליכען און פריינד־ליכען היסטאָרישען כאַראַקטער פון דעם יודיש-אַראַ־בישען צוזאַמענלעבען.

ערב א נייער יודען-העצע

אויף וואָס פאַרא בעדינגונגען וואָלטען די ענדעקעס שלום געמאַכט מיט דער רעגירונג

דער ענדעקישער גענעראַל-שטאַב איז אומרוהיג.

יאָהרענלאַנג גרייט ער זיך איבערצונעמען די ירושה פון דער סאַנאַציע. זיינע פיהרער (ראָמאַן דמאָווסקי) ווערען גראָה און אַלט נישט קענענדיג זיך דערוואַרטען דעם מאָמענט, ווען זיי וועלען אָנהויבען צו בעל-הבתעווען.

זיי האָבען שוין פערשידענעס געטון, אום דעם דאָזיגען מאָמענט צו דערנעהנטערן. אַמאָל מיי־נען זיי עס צו דערגרייכען מיט האַקען שויבען פון יודישע געשעפטען, מיטן אויסשיקען אויף דער גאַס זייערע סטודענטען, מיטן אויפהעצען דעם פינסטערן המון פון-דאָרף, ווי דאָס איז געשעהן אין וואַדאָוויץ.

אַנ'אַנדערש מאָל הנפּעֶנען זיי זיך צו די לינקע, ווייגען מיט קראָקאָדיל-טרערען אויף דער דעמאָקראַטיע, נעמען זיך אָן די עוולה פון בריסק א. א. וו.

די אַלע זאַכען האָבען אָבער נישט געהאָלפען, איז געקומען דער היטלער-שגעון. לייגען טאַקע די ענדעקעס אַלע זייערע האָפענונגען דע־רויף, אַז עס וועט זיך זיי איינגעבען דעם רוח-שגעון אָנצושטעקען די מאַסען אין פּוילען.

אין די לעצטע טעג אָבער בעמערקט זיך אין זייערע קרייזען אַ בעזונדער נערוועזיטעט. עפּעס דאַכט זיך זיי, אַז אויך דאָס מאָל וועט עס זיך זיי נישט איינגעבען, און ראָמאַן דמאָווסקי וועט זיך שוין אַזוי עלטערן אין זיין פּוינער גוט, וואָס זיינע פריינד האָבען איהם געשענקט.

וואָס איז געשעהען?

ווי בעוואוסט, האָט דער ב.ב.-קלוב נאָך מיט עטליכע יאָהר צוריק, אַריינגעטראָגען אין סיים אַ קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט, אַרום וועלכען ס'איז אין דער סיים-קאָמיסיע חדשים-לאַנג געפיהרט געוואָרען אַ דיסקוסיע, וואָס האָט גיכער געטראָגען אַן אַקאַ־דעמישען כאַראַקטער.

איצט זאָלען אין דעם פּראָיעקט געמאַכט ווע־רען ווייטגעהענדיגע ענדערונגען. און ווי מען שמועסט, זאָל מאַקע שוין אין הערבסט דער דאָזי־גער פּראָיעקט אַריינגעטראָגען ווערען אין סיים.

מילא, דאָס בלויזע אַריינטראָגען אין סיים

(ווייטער זעה 7-טע זייט)

דאס לאָדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נייער פאלקסבלאט

דאָנערשטאָג 3 יא מנחם אב תרצ"ג

אויגוסט

זון-אויפגאנג 3.33
זון-אונטערגאנג 7.31

געוו. ראטמאן גוסטאוו עוואלד
פאר'ן אפעלאציע-געריכט
בעשטעטיגט דעם אורטייל פון 4 חדשים טורמע

(2) נעכטען איז אין לאָדזשער קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער אַפּעלאַציע-פּראָצעס, פון געוועזענעם ראַטמאַן פון בצוועזענעם לאָדזשער שטאָט-ראַט גוסטאַוו עוואַלד, וועלכער איז דעם 4 יוני ה. י. דורכן לאָדזשער שטאָט-געריכט, בעשטראָפט געוואָרען אויף 4 חדשים אַרעסט, פאַר א נרינג-שעצפרין אויסדרוק וועגען מאַרשאַל פּילסודסקי, ווענען ער האָט אין אַ געשפּרעך זיך אויסגעדריקט, „אייער וואַזשנעם יאָסעלע".

אין אָנהויב פון פּראָצעס האָט אַדוו. בזשע-ושינסקי פאַרגעלייגט, אויסצוהערען אַלס עדות, דעם געוו. פּאָליציי-קאָמיסאַר קאַראָל יאַבסא, וועל-כער איז א עוואַנגעליק, און פערשטייט יודיש. דער דאָזיגער עדות, האָט געזאָגט איבערגעבען, אַז בעת זיין דינסט, האָט ער זיך מעהרערע מאָל צוזאַמענגעטראָפען מיט יודען, וועלכע האָבען זיך אויסגעדריקט מיט גרויס אַכטונג וועגען מאַרשאַל פּילסודסקי, אָנרופענדיג איהם „יאָסעלע" און אַז יודען רופען, בכלל, צווישען זיך דעם מאַרשאַלעק פּילסודסקי, נישט אַנדערש, ווי נאָר „אונזער יאָ-סעלע".

דער פּראָקוראָר ניקיטענקאָ, האָט זיך אַרויס-געזאָגט געגען פאָרשלאַג פון פערטיידיגער, אָנווייזענדיג, אַז די ערקלערונגען פון דאָזיגען עדות האָבען קיין שום בעדייטונג פאַרן פּראָצעס.

דער פאָרזיצער לעזט נאָכדעם פאָר, דעם גאַנצען גאַנג פון פּראָצעס אין שטאָטישען געריכט און די מאָטיוען פון אורטייל.

אין בעשולדיגונגס-אקט

ווערט איבערגעגעבען:

„דעם 24-טען אַפּריל 1923, איז אין דער פאָלקסשול אויף זשעראָמסקיעגאָ 58 פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער שטראָף-קאָמיסיע אונטערן פאָר-זיץ פון דעם פון מאַגיסטראַט-דעלעגירטען ראַטמאַן עוואַלד. נאָכ'ן פערענדיגען די זיצונג האָט זיך ענטוויקעלט א געשפּרעך אויף א פּאָליטישער טעמע בעת וועלכען די שול-אַפּיעקונקע מרים קוסטין האָט אויפמערקזאַם געמאַכט אַז די רעגירונג פון מאַר-שאַל פּילסודסקי וועט נישט דערלאָזען צו קיין עקסצעסען געגען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, געוו. ראַטמ. עוואַלד האָט דערביי געענטפערט: „אייער וואַזשנע יאָסעלע טוט אייך אַזוי פערטיידי-גען. אָבער דאָס וועט אייך גאָרנישט העלפען". פּרוי קוסטין האָט דעם אינצידענט פערעפענטליכט אין דער פּרעסע, אין רעזולטאַט דערפון איז עוואַלד צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פעראַנט-וואָרטליכקייט, און דעם 4-טען מאַי ד. י. איז ער אַרעסטירט און איינגעזעצט געוואָרען אין תפיסה"

עוואַלד'ס ערקלערונג

ער ערקלערט, אַז אַלס ראַטמאַן פלעגט ער מצד'ן מאַגיסטראַט פיהרען דעם פאָרזיץ פון די שטראָף-קאָמיסיעס פאַר עלטערען וואָס שיקען נישט רעגולער די קינדער אין די שולען, אויף דער זיצונג דעם 24-טען אַפּריל האָט זיך בעטייליגט די אַפּיעקונקע פּרוי קוסטין, וועלכע האָט איהם געבעטען, צו פערקלענערען די שטראָפען ביז 2 זל. די ביטע האָט ער אָפּגעוואָרפען, מחמת פּרוי קוס-טין האָט די ביטע נישט געקענט מאָטיווירען.

דער אינצידענט איז פאָרגעקומען נאָכ'ן שליסען די זיצונג שוין ביים אַרויסגעהען פון שול-לאָקאַל. און דאָס וואָרט „אייער יאָסעלע" נישט „אייער וואַזשנע יאָסעלע" האָט ער בענוצט שוין אויף דער גאַס. ער האָט דערמיט נישט געוואָלט בעליידיגען דעם מאַרשאַל פּילסודסקי, ער האָט נאָר געוואָלט אונטערשטרייכען די פריינדליכע בעציהונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי צו יודען, מחמת ס'איז דאָ אַ מיינונג, אַז די פריינדשאַפט פון מאַרשאַל פּילסודסקי צו יודען איז צוליב דעם, וואָס אין דער צייט פון די קאַמפען פאַר פּוילענס אומאָפּהענגיג-קייט, נאָכ'ן איבערפאַל אויפ'ן רוסישען צוג, איז פּילסודסקי'ן געלונגען זיך אויסצובעהאַלטען פון די צאַרישע זשאַנדאַרמען אַ דאַנק אַ יודישע פּרוי, וועלכע זאָל פּילסודסקי'ן האָבען פערקליידט אַלס פּרוי, בעהאַלטען אין אַ שטאַל און אַזוי אַרום אָפּ-געווענדעט די אויפמערקזאַמקייט פון די פערטאָל-גער. פון יענער צייט אָן, פיהלט מאַרשאַל פּיל-סודסקי אַ דאַנקבאַרקייט צו יודען – דערפאַר, ער-קלערט עוואַלד, קענען זיינע ווערטער נישט בע-טראַכט ווערען אַלס בעליידיגונג.

ערקלערונג פון פּרוי קוסטין

פּרוי קוסטין, וועלכע איז אַרויסגעטרעטען אַלס עדות ערקלערט, אַז אויף דער זיצונג פון דער שטראָף-קאָמיסיע דעם 24-טען אַפּריל האָט זי נאָך דער זיצונג זיך געווענדעט צו עוואַלד'ן און איהם אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז ער לעגט אַרויף צו האַרבע שטראָפען אויף די עלטערן. עוואַלד האָט איהר דערויף געענטפערט: „און צו ווייסט איהר, אַז די יודען האָבען דעמאָלירט אונזער גימ-נאַזיע?" אויף דער פראַגע פון פּרוי קוסטין צי ער איז זיכער, אַז יודען האָבען דאָס געטון האָט עוואַלד געענטפערט. „מאַכט נישט קיין אָנשטעל, אָבער דערפאַר האָט איהר דאָס אייערינע געכאַפּט אויף דער אַלטשטאָט".

בעת דעם ווייטערדיגען געשפּרעך, האָט פּרוי קוסטין בעמערקט, אַז אַזוי אין דער גימנאַזיע, ווי אויף דער אַלטשטאָט האָבען אָנטיילגענומען אַ-וואַנטוריסטען, נישט פעראַנטוואָרטליכע פערשוינען אַ פּינסטערער המון, אָבער עוואַלד'ן האָט די בע-מערקונג פון פּרוי קוסטין נישט בעפרידיגט. ער האָט דערויף געענטפערט:

„דאָס איז נאָך אַלץ צו ווייניג. מ'וואָלט אַלע בערדיגע געדאַרפט די קעפּ אָפּשניידען. היטלער איז צו גוט פאַר אייך".

פּרוי קוסטין האָט איהם דערויף בעמערקט, אַז ביי דער רעגירונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי וועט קיינעם אין פּוילען קיין שלעכטס נישט געשעהען. דערויף האָט עוואַלד געלאָזט פאַלען די ווערטער, אויף וועלכע עס שטיצט זיך די בעשולדיגונג. „אייער יאָסעלע בעשיצט אייך, אָבער עס וועט אייך גאָרנישט העלפען". פּרוי קוסטין בעמערקט, אַז אַן עדות פון דעם אינצידענט איז געווען דער סעק-רעטאַר פון דער שטראָף-קאָמיסיע לאַשטשיק.

דער עדות דער רעפערענט פון דער ביל-דונגס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט – לוישטשיק, וועלכער איז געווען סעקרעטאַר פון שול-געריכט און געהערט דעם גאַנצען אינצידענט.

דער עדות בעשטעטיגט דאָס עדות-זאָגען פון פּרוי קוסטין.

– אויף דער דערמאָנטער זיצונג – זאָגט דער עדות, איז ער געווען סעקרעטאַר. ווען פּרוי קוסטין האָט עוואַלד'ן נאָך דער זיצונג געפרעגט, פאַרוואָס ער האָט היינט אַרויסגעגעבען אַזעלכע שווערע שטראָ-פען אויף אָרימע עלטערען, האָט עוואַלד געענט-פערט: צי ווייסט איהר, אַז יודען האָבען דעמאָלירט די דייטשע גימנאַזיע, אויף וואָס פּרוי קוסטין האָט געענטפערט, אַז מ'קען נישט פעראַנטוואָרטליך מאַ-כען די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג פאַר יחידים, בפרט אַז אין די געשעהענישען האָבען אָנטיילגע-נומען אומפעראַנטוואָרטליכע עלעמענטען נישט נאָר יודען. ווען פּרוי קוסטין האָט אויפמערקזאַם גע-מאַכט, אַז די עקסצעסען אויף באַלוט דאַרף מען פּונקט אַזוי פערורטיילען, ווי די געשעהענישען ביי דער דייטשער גימנאַזיע, און אַז דאָס וואָס איז געשעהען אין באַלוט איז אַן אָפּקלאַנג פון היטלערס יודען-פערפאָלגונגען אין דייטשלאַנד, האָט עוואַלד געענטפערט, אַז אין דייטשלאַנד איז גאָר-נישט אַזוי שלעכט. דיועלבע מעטאָדען פון דייטש-לאַנד דאַרף מען אָנווענדען אויך אין פּוילען – אַלע בערדיגע דאַרף מען די קעפּ אָפּשניידען! אויף דער בעמערקונג פון פּרוי קוסטין, אַז אַזוילאַנג ווי אין דער רעגירונג זיצט דער מאַרשאַל פּילסודסקי, וועט קיינעם קיין שום שלעכטס נישט געשעהען, האָט עוואַלד געענטפערט:

– „איך ווייס, אַז אייער יאָסעלע נעמט אייך אין שוץ, אָבער דאָס וועט אייך גאָרנישט העלפען".

דאָס שטאָט-געריכט האָט דאַן פערמשפּט עוואַלד'ן אויף 4 חדשים אַרעסט.

אויף דער נעכטיגער אַפּעלאַציע-פערהאַנד-לונג, האָט זיך דער בעשולדיגטער עוואַלד נישט אָנערקענט פאַר שולדיג, אָנווייזענדיג, אַז ער האָט נישט געוואָלט בעליידיגען דעם מאַרשאַל פּיל-סודסקי, ווייטער ערקלערט ער, אַז דעם אויסדרוק „אייער יאָסעלע", ווערט בענוצט אין די יודישע קרייזען, און אַז אַפילו די פּרוי קוסטין, פלעגט בענוצען דעם אויסדרוק.

נאָכדעם ווערט אויסגעהערט דער עדות, דער געוו. פּאָליציי-קאָמיסאַר קאַראָל יאַבס, וועל-כער דערצעהלט, אַז בעת ער איז געווען אויף זיין אַמט, אַלס פּאָליציי-קאָמיסאַר, זענען געקומען צו איהם 2 אינטערעסאַנטען, יודען, וועלכע האָ-בען בענוצט דעם אויסדרוק „יאָסעלע". שפּעטער זענען צו איהם אַריינגעקומען אַנאַנדערע יודישער אינטערעסאַנט, וועלכער האָט איהם ערקלערט, אַז מאַנכע יודען דריקען זיך אויס וועגען מאַרשאַל פּילסודסקי'ן „יאָסעלע".

דער פּראָקוראָר פרעגט דעם עדות, ווען עס איז פאָרגעקומען דער געשפּרעך מיט דעם יודען. דער עדות ענטפערט, אין יאָהר 1926. אויף דער פראַגע פון פּראָקוראָר ענטפערט אויך דער עדות, אַז די אויפקלערונג וועגען „יאָסעלע" האָט איהם געגעבען אַן אינטעליגענטער יודישער מוח פון אַרגענטינע.

נאָכדעם ווי עס רעדען, דער פּראָקוראָר און די פערטיידיגער, בעשטעטיגט דאָס געריכט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ, ד. ה. 4 חדשים אַרעסט.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר

אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)

טעל. 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17

פון 11-1 און פון 2-3 נאָכמ.

Dr. med. H. LUBICZ

ספּעציאַליסט פאַר וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקה

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.

נעהמט אָן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאָכמ. און פון 5–8 אָווענד, זונטאָג פון 9–11 בייטאָג.

פּוילישע כעמישע פאַבריקען אַרבייטען שוין אויס אַנילין-פאַרבען

(אג) די כעמישע פאַבריקען אין פּוילען מאַ-כען לעצטענס ענערגישע פאַרבערייטונגען, אָנצו-הויבען אין אַ גרעסערען מאַסשטאַב די פּראָדוקציע פון אַנילין-פאַרבען פאַר'ן אינערליכען געברויך. צוליב דעם, וואָס דאָס רוב אינדוסטריע-פירמען קויפען שוין איצט נישט קיין פאַרבען ביי זייערע דייטשע ליפעראַנטען, איז געוואָרען אַ נויטווענדיג-קייט צו פערזאָרגען די אינדוסטריע דורך די פּוי-לישע כעמיש פאַבריקען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ק. ליינ-וועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2), י. האַרטמאַן (מלי-נאַרסקאַ 1), וו. דאַנילעצקי (פּיעטרקאָווער 127), אַ. פּערעלמאַן (ציגעל-גאַס 32), י. צימער וואָז-טשאַנסקאַ 37), פ. וואָיטשיצקי (נאַפּיוּרקאָווסקיעגאָ 27).

צופוס איבער פּוילען

אַלס פאַרבערייטונגס-מאַרש קיין ארץ-ישראל

אונזער רעדאַקציע האָט נעכטען בעזוכט דער 21-יעהריגער שאול וואַלמאַן פון וואַרשאַ, וועלכער האָט פאַרגענומען צו יין אַמהלך פון 1400 קילאָמע-טער. זיין ציל איז צו גיין צופוס קיין פּאַלעסטינאַ.

מאָרד אָדער זעלבסטמאָרד?

(יא) אויף די שינעס פון דער קאַלישער באַהן, נישט ווייט פון זשאַביעניעץ, האָט מען געפונען, אַ טויטען קערפּער, פון אַן ערך 60 יעהריגען מאַנס פערשוין מיט אָן אָפּגעשניטענעם קאָפּ.

די אויספאָרשונג דאַרף פעסטשטעלען, צו דאָ איז פאָרגעקומען אַ מאָרד אָדער אַ זעלבסט-מאָרד.

זיך אַנגעשכורט און בעצאַלט דעם שענקער און זיין טאָכטער מיט קופּלעס איבערן קאָפּ

(2) אין רעסטאָראַן פון יאַן יאַמפּאָל, באַלו-טער מאַרק 7, האָבען זיך נעכטען אָנגעשכורט עטליכע געסט, און ווען דער שענקער האָט פער-לאַנגט בעצאָלט, האָבען זיך אייניגע פון די שכורים געוואָרפען אויף דעם שענקער מיט זיין טאָכטער, און מיט קופּלעס זיי שווער פערוואונדעט.

די שכורים איז פונדעסטוועגען געלונגען צו ענטלויפען, און די פערוואונדעטע האָט פאָגאָטאָוויע ערטיילט הילף.

פון האנדעלס-געריכט

אויף דער לעצטער סעסיע פון לאָדזשער האַנ-דעלס-געריכט איז סקאַסירט געוואָרען דער געריכט-ליכער אַרויסטרייט געגען די איינהאַבער פון דער באַנקראָטירטער פירמע „עקסטראַוואַ", זעליג און יחיאל מאיר ליפשיץ, באַוואַמיעיסקאַ 30, צוליב דעם, וואָס די זעלבע זענען אַרויסגעפאָהרען קיין בעלגיען און האָבען קיין שום פערמעגענס דאָ נישט איבערגעלאָזען.

* * *

דאָס האַנדעלס-געריכט האָט אויך אָפּגעשאַפט

ניעם באַנקראָט פון דער פירמע דוד קויגמאַן, אין בזשעזשין, צוליב דעם, וואָס אויף דער פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָרען איז קיינער פון די קרעדיטאָרען נישט געקומען.

* * *

דאָס האַנדעלס-געריכט האָט אויף דער נעכ-טיגער זיצונג ערלויבט ווייטער צו לאָזען אין בע-טריב די גאַרבעריי פון דער באַנקראָטירטער פירמע „פראַצאַ" אין ראָדאָ, אונטער דער קאָנטראָלע פון דער אויפֿאַדלאָשטש-מאַסע.

* * *

אַלס סינדיק פון דער באַנקראָטירטער פירמע יואל פרענקעל, פּאָלעשטשאַ 4, איז בעשטימט גע-וואָרען דער אַדוו. לודוויק פּלאַנער.

* * *

אַלס סינדיק פון דער באַנקראָטירטער פירמע ישראל ווייער און קאָמפּ. האָט דאָס האַנדעלס-גע-ריכט בעשטימט דעם אַדוו. רודאָלף פּאָהל.

געפונען א סקעלעט פון א מענשען
א געהיימניש מיט מענשליכע ביינער

(2) אויף פּיאָטקאָווסקאַ 17 אין זגערזש איז מען צוגעטרעטען בויען אַ נייעם בנין, ווען מען האָט אָנגעהויבען גראָבען דעם פונדאַמענט, האָט מען געפינען אַ סקעלעט פון אַ מענשען.

מען רעכענט, אַז דער סקעלעט שטאַמט פון אַ דערמאָרדעטען מענשען, וואָס איז געשעהען מיט עטליכע יאָהר צוריק.

ווי עס גיבען איבער עלטערע איינוואוינער פון זגערזש, האָט מען מיט אַן ערך 20 יאָהר צוריק, אויך געפונען, אויפ'ן זעלבען אָרט ביינער פון אַ מענשען.

די אויספאָרשונג פון דער דאַמאָלסדיגער פּאָלי-ציי האָט קיין שום רעזולטאַט נישט געבראַכט.

איצט איז מען צוגעטרעטען צו אַן ענערגישער אויספאָרשונג, פעסטצושטעלען וואָס פאַראַ געהיימ-ניש עס ליגט פאַרבאָרגען אויפ'ן זעלבען אָרט. צו דעם צוועק איז פאַראָרדענט געוואָרען, צו מאַ-כען אַ טיפע אויסגראָבונג אויפ'ן זעלבען אָרט, און מעגליך אַז עס וועט געלינגען צו קומען אויף די שפורען פון וואַנען עס שטאַמען די געפונענע מענשליכע ביינער.

פערהאַן אַ השערה, אַז אויף דעם זעלבען אָרט, איז אַמאָל, פון אַ גאַנץ אַלטע צייט, געווען אַ צמענ-טאַזש.

די ווייטערדיגע פּאָליציי'אישע אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

זי האט געגנבעט אין א שיך-געשעפט

און וועט זיצען 5 חדשים אין תפיסה

(2) דעם 13. אפריל ד. י. איז אין שיך-געשעפט אויף גלובא 4, וואס געהער"ט צו מאריאן לודזקי, אריינגעקומען א פרוי און אנגעהויבען שמועסען מיט'ן איינגעטימער פון געשעפט, וועל זי איז אוועק, האט לודזקי פעסטגעשטעלט, אז עס פעהלט איהם שיך אויף א סומע פון 54 זל.

דער איינגעטימער האט וועגען דעם געמאלדען אין פאליציי-קאמיסאריאט, עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז די גנבה האט אויסגעפיהרט א געוויסע מאריאנא ביאלעצקא, וועלכע איז באקאנט דער פאליציי, עס איז אויך ארעסטירט געוואָרען איהר "קאכאנעק" אלעקסאנדער יארדאן, ווייל ווי די ביאלעצקא האט ערקלערט, האט דער "קאכאנעק" די געצוואונגען צו גנב'נען.

דאס געריכט האט די ביאלעצקא פערמשפט אויף 5 חדשים ארעסט, יארדאן איז בעפרייט געוואָרען.

ערלויבנישן ארויסצופיהרן זיידענע שטאפען אין אויסל. אפרעטורען

(אג) דער פערבאנד פון די פראדוצענטען פון זיידען-שטאפען האט זיך געווענדעט צו די מאסנעבענדע פאקטאָרען וועגען פערלענגערען דעם טערמין פון ארויספיהרען סחורות אויף אויסצופער-טיגען. ביזאיצט האבען די זיידען-פאבריקאנטען בעקומען אזעלכע ערלויבנישען אהן שוועריגקייטען, ווייט דעם אבער ווי עס איז פערטיג געווארען די זיידען-אפרעטור אין ראקיטשע הינטער לאדז, ווערען די דאזיגע ערלויבנישען נישט פערלענגערט. די זיידען-פאבריקאנטען ווייזען אין זייער ווענדונג אן, אז די פאבריק אין ראקיטשע נעהמט נאך נישט אן אלע זיידען-שטאפען אויסצופערטיגען, און מען מוז דעריבער א טייל נאך ארויסשיקען קיין אויסלאנד.

דער בעקאנטער יודיש-דייטשער ארטיסט אלעקסאנדער מארטין אין לאדז

אין לאדז איז איצט געקומען אויף א קורצען בעזוך צו זיין מוטער דער בעקאנטער יודיש-דייטשער ארטיסט אלעקסאנדער מארטין (טענענבוים).

אלעקסאנדער מארטין האט געהאט דאס גליק אין די לעצטע יאהרען צו שפילען אין ווינער — אין דייטשען פאלקס טעאטער — אין דעריבער האט ער אויסגעמיטען די ביטערע היטלער-רדיפות, וואס האבען זיך מיט א בעזונדערן צארן אויסגעלאזט אויף די בעדייטענדע און פאפולערע יודיש-דייטשע קינסטלער.

דער יונגער אלעקסאנדער מארטין האט זיך קונה שם געווען אין די דייטשע טעאטער-קרייזען, אלס זעהר בעגאבטער און טיכטיגער אקטיאר פון א זעהר ברייטען פערנעהם, און ער איז גלייכצייטיג בעשעפטיגט געווען אין צוויי טעאטערס: אין דייטשען פאלקס-טעאטער, און אין "סימפליציסימוס" אלס דער פארטנער פון בעריהמטען פריץ גרינבוים.

ער האט אויך לעצטענס געשפילט די הויפט-ראליע מיט קאנראדט ווייד'ן אין דעם שטיק "די פליהער", און אנטייל גענומען אין איינינע פילמען.

די טעג פאהרט שוין אלעקסאנדער מארטין ארויס קיין ווין, וואו ער איז ווידער אנגאזשירט צום נייעם סעזאן אין דעם דייטשען פאלקס-טעאטער.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון אינטערנאט פאר יוד. קינדער און פערמע "העלענובעק"

עס ווערט געעפענט אנ'אגראנאמישער שול

מיטוואך, דעם 12. יולי איז אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון "אינטערנאט פאר יודישע קינדער און פערמע אין העלענובעק".

די פערזאמלונג עפענט דער פרעזעס פון דער אפטרעטענדער פערוואלטונג, ה' מ. ח. רומקאווסקי, וועלכער לעגט פאר צו בעעהרען דעם אנדענקען פון'ם טראגיש-אומגעקומענעם ציוניסטישען מנהיג חיים ארלאזאראוו ב"ע, ווי אויך פון'ם פערשטאר-בענעם פערוואלטונגס - מיטגליד שמואל זילבער-שטראם ב"ע. וואס די פערזאמלטע פיהרען אויס, אויפשטעהענדיג פון די ערטער. אין אנוועזענהייט פון רעגענט ה' זיגמונט ניימאן ווערט צוגעשטאטען צום טאג-ארדנונג. אלס פארזיצער פון דער פער-זאמלונג ווערט אויסגעוועהלט ה' משה קארא, וועל-כער לאדט איין אלס ביייזיצענדע די ה"ה: שלמה שפייזהענדלער און ה. ראקאוויטש און אלס סעקרע-טאר — ה' צאלעל גיטלין. די אלגעמיינע פערזאמ-לונג בעפולמעכטיגט דאן די פערוואלטונג אדורכ-צופיהרען די קאנווערסיע פון דער הלוואה פון באנק פאר פאלקס-ווירטשאפט. דאן ווערט אנגע-נומען דער טעטיגקייטס-בעריכט פאר דער צייט פון 1[4 — 1931 ביז דעם 1]4 — 1933 און עס ווערט אויסגעדריקט א דאנק און אנערקענונג דער אפטרעטענדער פערוואלטונג פאר איהר אפפער-ווי-ליגער ארבייט און דער איצטיגער שוועהרער קריזיס-צייט.

באכדעם ווי עס ווערען אקצעפטירט די פראטא-קאלען פון דער רעוויזיר-קאמיסיע, ווערט אנגע-נומען דער בודזשעט אויפ'ן קומענדען יאהר, וועל-כער שליסט זיך מיט דער סומע פון 117.800 זל.

פער אקלאמאציע ווערט אויסגעוועהלט א נייע פערוואלטונג, אין וועלכער עס געהען אריין ה"ה: י. א. גראסלייט אלס עהרען-פרעזעס, ה' פ. גער-שאווסקי אלס קוראטאר, דאן די ה"ה: ל. אוריסאן, י. איזראעליס, דיר. מ. בראנדשטעטער, ד. באסעוויטש, פרוי ח. גערשאווסקא, ג. גלאטער, צ. גיטלין, ו. זאלבערשטאט, פ. י. לאבדא, ה. לאזינסקי, ל. מאזא, ד. ל. מאנדעלצווייג, מ. סאפיר, ח. סיער-אד-זקי, י. פיקעלני, מ. פיקעלני, ח. פריימאן, ה. קאפאווסקי, ש. קופפער, א. מ. קאצענעלבאגען, מ. ח. רומקאווסקי, ש. רייכמאן, פרוי ר. רייכמאן, דיר. ד. ראבינאוויץ, ש. שפייזהענדלער, פרוי ב. שטר-לערמאן. קאנדידאטען: די פרויען: צ. וואסערמאן, ע. יאשונסקא, ר. טאוויעוו, מ. פרושינאווסקא, פ. פיערטאג, א. ראזענטאל.

אין דער רעוויזיר-קאמיסיע זענען אריין די ה"ה: ש. לעוו, ז. ראטקאפף, א. שאפירא, אלס מע-טרעטער: ה' ד. דימאנט. אויף דער קאנסטיטואי-רענדער זיצונג פון דער נייער פערוואלטונג, וועל-כע איז זפארגעקומען דעם 27. יולי איז אויסגע-וועהלט געוואָרען א פרעזידיום, אין וועלכען עס זענען אריין — א חוץ ה' י. א. גראסלייט אלס עהרען-פרעזעס און ה' פ. גערשאווסקי אלס קורא-טאר — ה' מ. ח. רומקאווסקי אלס פרעזעס, ה' ל. אוריסאן אלס ערשטער וויצע-פרעזעס, ה' ש. רייכ-מאן אלס צווייטער וויצע-פרעזעס, ה' פ. י. לאבדא אלס סעקרעטאר, ה' ש. שפייזהענדלער אלס פער-טרעטער, ה' מ סאפיר אלס קאסירער, ה' ה. לא-זינסקי אלס פערטרעטער, ווי אויך די ה"ה: י. פי-קעלני, מ. פיקעלני, ב. מאזא און ש. קופפער.

אויף דער דאזיגער זיצונג איז בעשלאסען געוואָרען — אין זין פון בעשלוס פון דער אלגע-מיינער פערזאמלונג — עפענען היי-יאהר ביים אינ-טערנאט און פערמע אין "העלענובעק" אויך אנ'-אגראנאמישע שולע מיט א 3-יאהריגען קורס פאר קינדער אין עלטער פון 13—16 יאהר. דאס פראָ-גראם פון דער שול זאל זיין ענליך צום פראגראם פון "מקוה ישראל". די למודים זאלען געפיהרט ווערען אין העברעאיש. עס איז בעשלאסען געווא-רען אנצונעהמען אין דער שול היי-יאהר 50—60 קינדער פאר א געוויסען אפצאהל.

ס'פרישע קאלך האט אויסגעגעבען דעם גנב

(2) דעם 27. אפריל ד. י. האט אין דער וואוי-נונג פון א געוויסען טוסקאכערצקי אויף שרוד-מיעסקא 46, זיך אריינבעקומען א גנב און אנ-געהויבען צו פאקען די זאכען. אין א געוויסען מאָ-מענט, האט דער גנב דערהערט רעדען ביי דער טיר, ער איז ארויס דורך דעם פענסטער און געגומען ענטלויפען. ער איז אבער פערהאלטען געוואָרען אין גאס דורך א פאליציי-פאטרול.

ער האט געלייקענט, אז ער זאל האבען גע-ווען דער גנב, און ערקלערט, אז דעם גנב האט ער געזעהען עטלויפען.

דער איינגעטימער האט ערקלערט, אז אזוי ווי ביי איהם זענען די פענסטער פריש געמאָהלען, זאל ער ווייזען די הענד, און עס האט זיך טאקע ארויסגעוויזען, אז דער גנב האט איינגעשמירטע הענד מיט דער זעלבער פארב.

נעכטען איז ער געשטאנען פארן געריכט, און עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז דער איינברעכער, דער 19-יעהריגער משה סיראטא, און איז פער'משפט געוואָרען אויף 6 חדשים תפיסה.

נ"ע בלימה דבורה ליבערמאן

נעכטען איז נאך א לאנגער און שווערער קראנקהייט אין בליהענדען עלטער פון 48 יאהר געשטארבען די פרוי בלימה דבורה ליבערמאן (פרוי פון הערשל ליבערמאן).

די פערשטארבענע איז געווען זעהר בעליבט און געשעצט ביי אלע וואס האבען זי געקענט. זי האט זיך אויסגעצייכענט מיט גוטע מעלות, איהר הויז איז אייביג געווען אפען פאר ארימע און בעדריקטע, מיט א ברייטער האנד האט זי געשטיצט יעדען איינציגען, וואס האט זיך נאר צו איהר געווענדט נאך הילף, איז געווען א מיטגלידערין אין פערשידענע וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס. איר טויט האט ארויסגערופען א גרויסען טרויער.

אין דער לויה, וועלכע איז נעכטען פאר-געקומען, האט זיך בעטייליגט א גרויסער עולם מלוים, וועלכע האבען די איידעלע פרוי בעגלייט צו איהר אייביגע רוה.

זאל איהר די ערד גרינג זיין!

היינט א גארטען-פעסט לטובת "תומכי אורחים"

די גארטען-פערוויילונג לטובת תומכי אורחים וואס האט געזאלט פארקומען די וואך זונטאג איז צוליב דעם רעגען אבגעלעגט געוואָרען אויף היינט דאנערשטאג 8]3 דער גארטען פעסט וועט זיין זעהר אינטערעסאנט. ס'וועט אויפטרעטען מיט א אייג-ציגען אויפטריט דער בעריהמטער איטאליענישער אילוזיאניסט סיניאר פאנעטי מיט זיין טאכטער מיס פאני מיט פערשידענע היפנאטישע און מאגנעטישע קונסט-נומערען. אויך טרעטען אויף די סוברעטין בינא ביעווסקא און יעזוי לענסקי מיט פערשידענע נומערען. אויך דער לאדזער הומאריסט משה גאלד-בערג מיט פערשידענע לידער. דער קאנצערט טייל ווערט אנגעפיהרט דורך פראפ. רידער. ס'ווערט אויך איינגעאָרדענט א פאנטאזיע לאטעריע פון 2000 ווערט-חפצים, צוו. אנד. צו געווינען לעבעדיגען איבווענטאר.

די לאדזער געזעלשאפט וועט געוויס וויסען אפצושאצען די טעטיגקייט פון תומכי אורחים און איצטיגען מאמענט און בעזוכען דעם היינטיגען גארטען-פעסט אין העלענאוו.

דער חזן מ. סאסנאווסקי דאוונט שבת אין דער "חברה אהבת רעים"

שבת נחמו פרשת ואתחנן, וועט דאוונען אין דער שוהל פיעטריקאווער 24, דער טאלאנטפולער חזן מ. סאסנאווסקי, וועלכער האט געהאט גרויס ערפאלג אין טשענסטאכאוו, בענדין און ראדאמסק.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	81.00
3 פראצענטיגע	בוראוולאנע		—	39.75
4 "	דאלארובקא		—	49.75
7 "	סטאבילויזאציע (אמ.)			52.25
8 "	ווארשאווער פאנד-בריף			43.00
8 "	לאדזער " "			39.50
ענגלישער פונט	—	—	—	29.70
דאלאר — אפיצ.	6.71,	נישט אפיצ.	—	6 60
גאלד-דאלאר —	—	—	—	9.09
גאלד-רובל —	—	—	—	4.82
דייטשער מארק	—	—	—	2 .11

יודיש טעאטער
"פילהארמאניע"
דירעקציע: ד. צעלמייסטער.
שבת, דעם 5 ד. ח. פאנגען זיך אן די גאסטראלען פון דעם קעניג פון דער יודישער אפערעטע

מיכאל
מיכאלעסקא
מיט'ן אנטייל פון דער אמעריקאנער פרימא-דאנע (די נאכטיגאל פון דער יוד. ביהנע)
בעטי סימאנאוו
צוזאמען מיט דעם גאנצען אפערעטען-אנסאמבל, ארטיסטען, כאר, ארקעסטער, באלעט אין דעם אמעריקאנער אפערעטען-שלאגער
דער
לעצטער טאנץ
(פרמים מארגען)

מעלדונג.

יוד. ארב. ספארט-קלוב "הפועל" אין לאדז
פיעטריקאווער 83

אין צוזאמענהאנג מיט דער רעארגאניזירונג פון דער ארבייט אין קלוב זענען אלע סעקציעס צוגעטרעטען צו אינטענסיווער ארבייט.

ס'ווערען אנגענומען נייע מיטגלידער אין שווים סעקציע, ציקליסטען-סעקציע, פינג-פאנג, פוטבאל, לייכט-אטלעטיק, פרויען און מענער גרופען.

דער סעקרעטאריאט (פיעטריקאווער 83) איז טעטיג יעדע טאג פון 7–10 אוונט.

4018 די פערוואלטונג

ערב א נייער יודן-העצע

(ענדע פון דער 3-טער זייט)

וואלט נאך די ענדעקעס נישט געשראקען, דער רעגירונגס-קלוב בעזיצט דאך נישט קיין קוואלי-פיצירטע מעהרהייט צו קענען ענדערן די קאנסטי-טוציע, און די אפאזיציע וועט דאך איהרע שטימען נישט אפגעבען פאר דעם פראיעקט.

אזוי איז געווען ביז איצט. אבער לעצטענס הויבען אן די ענדעקעס ארויסווייזען סימנים, אז זיי זענען גארנישט אזוי זיכער מיט דער אפאזיציע פון די פויערים און די לינקע.

עפעס רעדט מען איצט, אז אין די רעגי-רונגס-קרייזען טראגט מען זיך ארום מיט אנ'איניצי-יאטיוו פון אנ'איבערליכען שלום פון א טייל בורגי-פרידען מיט דער אפאזיציע.

ווי אזוי זאל דאס געשעהן?

קודם-כל זאל ארויסגעגעבען ווערען אנ'אמ-נעסטיע, וואס זאל אין דער ערשטער רייה ליקווי-דירען בריסקער פראצעס, דאן זאל אויך קומען א שטייערן-אמנעסטיע פאר דער לאנד-ווירטשאפט, עס זאל געשאפען ווערען אנ'אגרארער-פאנד, מיט וועמענס הילף מ'וועט קענען פארצאלירען די גרויסע גיטער א"א"וו.

פערשטעהט זיך, אז דאס זענען אלץ קלאנ-גען, וואס זייער ריכטיגקייט איז זעהר שווער פעסט-צושטעלען. אבער זיי זענען גענוג אום ארויסצו-רופען א פאניק אין ענדעקישען גענעראל-שטאב.

זיי, וואס הערען נישט אויף צו רעדען און שרייען וועגען דעם, ווי שעדליך עס איז פאר פוילען דער אינערליכער קאמף, זיי לייגען באמת אלע זייערע האפנונגען דערויף, אז די אינערליכע קאמפען און ריסערייען זאלען וואס שארפער ווערען.

א בורג-פרידען אין איצטיגען מאמענט בעדייט פאר זיי א קאטאסטראפע, א סוף צו אלע זייערע אמביציעס און פלענער.

און אט ווילען זיי שוין איצט פערלויפען דעם וועג, און זייער לייב-ארגאן ווארנט, אז עס קען נישט און עס וועט נישט זיין קיין שלום, כל-זמן דער "נאציאנאל-פרינציפ" וועט נישט ווע-רען דאס העכסטע געזעץ. ביי היטלערן הייסט עס דער "אריער-פאראגראף". די ענדעקעס וועלען אבער מיט דעם משנה השם זיין, קיינע נישט אפנארען.

אויב ביז איצט האבען זיי גערעדט אין נאמען פון דעמאקראטיע און פארלאמענטאריזם, וועלען זיי פון איצט אן זעם קאמף פיהרען אונ-טער דעם "הויכען פראטעקטאראט" פון אדאלף היטלער.

ס'איז שווער צו גלויבען, אז די דאזיגע קאמפאניע, וואס די "גאזעטא ווארשאווסקא" זאגט דערוויל פארזיכטיג אן, זאל האבען אויסזיכטען אויף ערפאלג; אבער גלייכצייטיג מוז מען זיך רעכענען דערמיט, אז אין דער גאר נאהענטער צייט וועלען זיי אנהויבען א נייע יודען-העצע.

ד. פ.

א נאכט אין קעלער

ערינערונגען פון וועלט-קריג

(סוף).

אַקאָרשט איז דער קעלער געוועסען שטיל, ווי מורא האָבענדיג די שאָסען נישט צוצוציהען. איצט בעוועגט מען זיך. אחוץ דער באָמבאַרדירונג טראַכט מען אויך וועגען וואַסער. קינדער מאָהנען וואַסער, גרויסע קלערען וועגען וואַסער. וואו קריגט מען וואַסער? איך ווייס, וואַסער נעמט מען אין פלומפּ. דער פלומפּ געפינט זיך נישט ווייט פון שטוב, דאָרט וואו די ביימער זענען שיטער, וואו עס איז נישטאָ קיין שאָטען, די ערד איז זאַמדיג. דער פלומפּ איז אַנ'איינזערנער. וואַסער גיט ער, אַז מען נעהמט איהם אָן פאַר דער האַנד און מען הויבט זי אָן צו דריקען הין און צוריק. איך וואָלט אַליין זיך אָנגענומען אָנפּאָמפּען וואַסער. מיר ווייסען נישט וואָס עס קומט פאָר אין דרויסען, נאָר נאָכ'ן גערויש, וואָס עס דערטראָגט זיך צו אונז, מוזען די באָמבעס אַקערען די ערד. דעריבער, ווען אַ בחור האָט זיך אָנגענומען צו ברענגען וואַסער, האָבען די ווייבער געזאָגט, אַז זיי וועלען איהם נישט לאָזען.

דעם בן-יחיד, וואָס זיצט אין נישע און וואָס האָט אַ גאַנצע נאַכט געגריזשעט צוקערקעס, האָט זיך אַזוי פערוועלט טרינקען, אַז עס העלפען נישט קיינע צוזאָגענישען. ער מאַכט אַזעלכע געוואַלדען, אַז איך און מישא האָבען פערגעסען, אַז מיר ווילען אַליין טרינקען און מיר הערען זיך צו מיט פערגעניגען צו זיינע קולות. מיר האָבען איהם פיינד און מיר קוקען מיט פערגעניגען, ווי ער פערגיסט טייכען טרעהרען. מישא זאָגט, אַז מיט די טרעהרען וואָס ער גיסט אויס, וואָלט ער זיך געקענט גוט אָנטרינקען.

דער טויבער, דאַרער, האַלב גראָהער יוד, וועמענס בן-יחיד עס ווייגט אַזוי געבעכדיג נאָך אַ טרונק, געהט צום ווינקעל, וואו עס האָבען זיך פערזאַמעלט אַלע טאַטעס. ער איז דאָך דער באַלעבאָס פון הויף און ער ווייס, אַז גלייך ווי מען עפענט די טיר פון קעלער, שטעהט אַ טון און אין טון דאַרף זיין רעגען-וואַסער. — „די כלי איז בע־סער", „די איז אָבער בעקוועמער", „און די איז גרעסער"— שטופּט מען דעם בחור פון אַלע זייטען קריגען און טעפּ, און כאַפּענדיג איינס פון זיי, לאָזט ער זיך צו דער טיר. מען בעקוקט, צי קיין ווייבער און קינדער זענען נישטאָ נאָהענט ביי דער טיר. אַ פּאָר פון די מענער ווערען נאָך פון פריהער אָב־גערופען פון זייערע ווייבער. אַנדערע טראָגען זיך אַליין אָב. אַרומגערינגעלט פון עטליכע מאַנסבילען, וואָס שטעהען פון ביידע זייטען און האַלטען אין איין עצות געבען, אַז אייגענטליך דאַרף ער גאָר ווייט נישט געהן, נאָר די פּאָר טרעפּלעך פון קעלער און אויסציהען די האַנד און אָנשעפען, גרייט זיך דער בחור שוין אַרויסצושפּרי־נגען. אַ יודענע הויבט אָן שרייען, מען זאָל איהם נישט לאָזען געהן — „צוליב אַביסעל וואַסער זאָל אַ מענש מיט'ן לעבען ריזיקירען". דער בחור ווערט אין כעס, לויפט האַסטיג אַרויף אַלע טרעפּלעך. ער צעפּראַלט שנעל די אויפגעמאַכטע טיר, און אויך אַזוי שנעל ציהען אָב אין ביידע זייטען אַלע. וואָס געפינען זיך דערביי. אין טיר קוקט אַריין אַ פינסטערער דרויסען. שטאַרקער און שוואַכער, גריל־צענדיג, פייפענדיג, פּויקענדיג הערט זיך די שיסעריי.

דאָס וואַסער האָט מען צעטיילט. עס איז רעגען-וואַסער. אַ רעגען איז ערשט געווען מיט עט־ליכע טעג צוריק. די צייט אין די טון וואַסער געשטאַנען אונטער דער זון. ווי מיר נעהמען עס אַריין, שפּייען מיר עס גלייך אַרויס. עס שטינקט. עס איז פעט, עס האָט אַ טעם פון צעווייקט האָלץ. פונדעסטוועגען איז אין אַ האַלבע שעה אַרום שוין קיין וואַסער נישטאָ. מיט צוקער און אָהן צוקער, זיך קרימענדיג, שפּייענדיג. פערקוועטשענדיג די נאָז, ווי ביים נעמען ריצנאייל, זופּען מיר ביסלעכ־ווייז אויס דאָס וואַסער. דעם דורשט האָבען מיר אינגאַנצען נישט געשטילט, אָבער די צויבער-קראַפט פון וואַסער איז געווען אונטערגעבראָכען.

אין קעלער איז שטיל. אויבען דויערט נאָך די תתונה, ווי פריהער. דער זייגער איז שוין דריי, איצט מיט אַנ'אמת'ן; מיר זענען זעהר מיד. איך האָב מישא'ן געפרעגט, צי מען הרג'עט זיך איצט אויף דער גאַנצער וועלט און אפילו אויפ'ן אינזעל, וואו ראָבינזאָן קרוזאָ האָט געלעבט. עס וואָלט ערשט גוט געווען צו זיין אויף אַזאַ אינזעל — ענטפערט מישא און פערקלערט זיך.

איך בין ווידער איינגעשלאָפען און זיך ווידער אויפגעכאַפּט. אין קעלער איז אַ געדיכטע פינסטער־ניש. מישא האָט מיר גלייך געזאָגט, אַז דאָס איז גוט. די פינסטערניש ווייזט, אַז באַלד וועט טאָגען. מאַמאַ, וועלכע האַלט מירעלען די גאַנצע צייט אויפ'ן שויס, איז נישט צופרידען וואָס מיר זענען אויף. זי רעט אונז שלאָפען ווייטער. אָבער דאָ אין קעלער קען מען פון מידקייט נאָר אויף אַ ווייל־ע איינשלאָפען. לאַנג שלאָפען זיצענדיגערהייט און אין אַזאַ געפּילדער, וואָס שרעקט דיך, איז שווער. איך זיץ אין דער טונקעלקייט, וואָס איז געדיכט און מיר דאַכט זיך, אַז זי וואַרימט מיך. אָבער דאָס טראַכט איך אַזוי, ווייל איך פיהל, ווי עס ווערט מיר קאַלט. מיר איז שווער און נודנע. די קליידער זענען אויף מיר לויז און קלעפּיג. איך ריהר זיך. איך שאַר מיך אויף מיין פּלאַץ און עס ווערט מיר נישט בעסער. איך בין נישט צופרידען, איך שפּיר, ווי עס קלויבט זיך אין מיר אַ כעס, אַנ'ער־גערניש אויף זיך אַליין, אויף די קליידער, וואָס זענען איצט פריקרע, אויפ'ן שלעכטען טעם אין מויל, אויף די אויגען, וואָס בייסען. פע, אַ שמוציגער קעלער.

דער חושך ווערט אַלץ שיטערער און געהט איבער אין אַ גרויקייט, אין וועלכער אַלץ זעהט זיך דייטליכער. זיצענדיג צוזאַמענגעפאַלען, ליגענדיג צעוויפּגעדרעהט, זעהען אַלע דאָ אויס ווי קראַנקע, בלאַסע נאָכ'ן ברעכען. שטעלט זיך יעמער אויף, גלייכט אויס די ביינער, טוט ער דאָס נישט לייכט, מיט וועהטאָג. אַ גרויסע אומבעהאָלפענקייט הערשט איבער אַלעמען. עס איז נישטאָ וואָס צו טון, מיר קענען מיט גאָרנישט זיך פערלייכטערען. מיר מוזען ליגען און וואַרטען, ביז זיי דאָרט אויבען וועלען אויפהערען. מיר ווייסען נישט ווער עס שיסט, די רוסען צי די דייטשען. אונז איז אַלץ איינס. מיר ווילען נאָר ס'זאָל אויפהערען, מען זאָל קענען אַרויסקריכען פון דאַנען, געהן אין שטוב. מיר ווילען דאָס האַרץ זאָל אויפהערען צו קלעמען. עס זאָל נישט זיין שווער אין גוף. מיר ווילען שלאָפען.

עס האָט זיך געענדיגט. די שיסעריי, וואָס מיר הערען אַצינד, איז אַנ'אַנדערע, אַ ווייטע. אין קעלער ווערט פרייער. מיר הויבען זיך אָן צו בע־וועגען, צוזאַמענצונעהמען די זאַכען, וואָס מיר האָבען מיט זיך אין איידער דאָס געפיהל פון זיכערקייט בעוויזט אַרויסכדרינגען די ביינער, דערהערט זיך אַ קלאַפּעריי פון אייזערנע פּאַדקאָווען אָן די שטיי־נער, און שטיל, שאַרף, צעצויגען גיט עמיצער אַ זאָג:

— קאָ-זאַ-אַ-קען!...

אין קעלער לויפט דורך אַ שטילקייט. אַלע פיהלען ווי אַ געדיכטע מאַסע רייטער בעוועגט זיך איבער דער גאַס. דורך די פענסטערלעך זעהען זיך נאָר פערדישע פיס, געשמידט מיט פּאַדקאָוועס וואָס טרעטען, קלאַפּענדיג איבער'ן ברוק. ווען די לעצטע רייטער פערשווינדען, אָוועקטראָגענדיג מיט זיך דעם גערויש פון אייזען און שטיין וואַרטען מיר נאָך אַלץ מיט איינגעהאַלטענע אָטעמס. עס געהען אַוועק איניגע שטילע מינוטען. דעמאָלט, ווי צו־זאַמענגערעדטערהייט, כאַפּען זיך אַלע צו די ביסלעך זאַכען און פערלאָזען דעם קעלער.

עמיל און דניאל וויידאַנס.

דייטשער עקס-קרוינפרינץ און ד"ר געבעלס וועגן היטלערן און יודען

אינטערוויאוס אין דער ענגלישער פרעסע

לאָנדאָן (י.ט.א.) „סאַנדיי דיספּעטש" (אָרגאַן פון לאָרד ראָטהערמער) פערעפענטליכט אַ לענגערען אַרטיקעל וועגען אַדאָלף היטלער, געשריבען דורך דעם דייטשען עקס-קרוינפרינץ.

דייטשלאַנד, — שרייבט דער געוו. קרוינפרינץ האָט דאָס גליק, וואָס בראש פון זיין רעגירונג שטעהט דער קאַנצלער אַדאָלף היטלער, אַ פּער־זענליכקייט פון דער מאָס וואָס מוסאָליני. אין משך פון פיערצעהן יאָהר האָט היטלער געקעמפט פאַר דער נשמה פון דייטשען פאָלק, וואַרפענדיג אין דעם קאַמף יעדע אונק פון זיין אינטעלעקטועלען, מאָ־ראַלישען און פיזישען כוח.

היטלער'ס אומערשאָקענער און אומבּרחמנות־דיגער קאַמף געגען מאַרקסיזם האָט מעהר ווי וואָס עס איז אַנדערש געראַטעוועט דייטשלאַנד פון באָל־שעוויזם. אויב עס איז איצט פערשוואונדען דאָס געשפּענסט פון דער רויטער געפאַהר, האָט עס די העכסטע בעדייטונג פאַר דער רוה פון אייראָפּאַ, פאַר די פאַראייניגטע שטאַטען און דער גאַנצער ציוויליזירטער וועלט.

אין די דאָזיגע אומשטענדען — שרייבט ווייטער דער עקס-קרוינפרינץ — שיינט עס מיר צו זיין נאָך מעהר בעוויערנסווערט. וואָס זאָגאַר היינט האָבען ברייטע קרייזען פון דער בריטישער עפענט־ליכקייט אַ פאַלשע פאַרשטעלונג וועגען אַדאָלף היטלער'ן, זיין פּערזענליכקייט, דערגרייכונגען און בעשטרעבונגען, איך האַלט, אַז דאָס איז אַ רעזול־טאַט פון דער מיזאינפאָרמאַציע, וועלכע יוצרט בכיוון פערשפרייט דורך די דייטשע פּאַרטייען פון לינקס.

איך האָף און בין איבערצייגט, אַז די וועלט וועט רעווידירען איהר אורטייל וועגען אַדאָלף היט־לער'ן פונקט ווי דאָס איז געווען דער פאַל מיט בעניטאָ מוסאָליני.

אין זיין הלל-אַרטיקעל פאַר היטלער'ן דער־מאָנט נישט דער עקס-קרוינפרינץ מיט קיין איין וואָרט די יודען-פראַגע.

דערפאַר פערנעמט זיך מיט דער יודען־פראַגע אין דער גאַנצער היטלעריסטישער ברוטאַ־ליטעט היטלער'ס פּראָפּאַגאַנדע-מיניסטער דר. גע־בעלס, אין אַנ'אינטערוויאו אין „סאַנדי רעפּרי".

„דאָס יודענטום מוז אונטערגעהען", — זאָגט דר. געבעלס, — איז אין משך פון די לעצטע פיער־צעהן יאָהר געווען אונזער קאַמפּס-רוף, זאָל עס שוין טאַקע אונטערגעהען!

די יודישע פרויען מוזען געהן צום טייוועל. איך שאַץ, — זאָגט דר. געבעלס, — אַ געוועהנליכע

(ווייטער זעה 8-טע זייט)

דער רוח פון קערפּער

סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן

60

„איך דאַרף זיך נישט אַריינמישען אין דער געשיכטע — האָט ער אַ טראַכט געטון — אַלץ ווערט אַזוי, ווי איך וויל... די אויגענבליקליכע דערקלערונגען פון דעם קאַמער-מיידעל וועלען ענטפּלעקען בעלאַ־דאָנאַ'ס סוד און מאַרסעל וועט ניצול ווערען. צו וועט ער אָבער מסכים זיין, מאַרסעל, אויף היפּאָליטס נישט אַריינמישען זיך אין דעם? צי וועט איהם, ביי זיין הייסער נאַטור, נישט איינפאַלען זיך נוקם זיין?

עס זענען אַדורך אַ פּיינע פּאָר מינוט ביז היפּאָליט האָט זיך מישב געווען, וואָס ער האָט צו טון, בכדי צו זיין אין אָרדנונג און בעצוג צו זיין חבר.

אין די דאָזיגע מינוטען האָט זיך דעצידירט סעווערינא'ס גורל, הגם איהר איז גאָרנישט איינ־געפאַלען, וואָס היפּאָליט טראַכט אַזוי שווער.

— זי מעג זיך גאַנץ רוהיג גיין צום אויס־פאָרשונגס-ריכטער — האָט ער אַ זאָג געטון — פון דעם וועט גאָרנישט אַרויסקומען, אַטאַיס און איהרע מיידלעך זענען ביי מיר אין די הענד, דו ווייסט בלויז מוזען אַלץ לייקענען. דיר וועט מען גיכער גלויבען, ווי דיין קאַמער-מיידעל... נאָר נאָך בעסער וועט זיין, אַז זי וועט נישט גיין צום אויס־פאָרשונגס-ריכטער...

— איהר... — האָט סעווערינא אַרויסגעשעפּשעט.

— האָב קיין מורא נישט... איך שלאָג זעלטען... און דאָס באָר איז עהר עקסטער נויטיגקייט... איך וועל זיך בלויז מיט איהר אַדורכשמועסען, און דאָס וועט שוין סטייען... איך וועל עס מאַכען פּונקט אַזוי, ווי מיט יענעם, וואָס מאַרסעל האָט פערזעהן...

און ער איז צוגעשוואומען מיט דער לודקע צום ברעג.

איידער ער איז אַרויס פון דער לודקע, האָט ער אַ פרעג געטון:

— זאָל איך עפּעס איבערגעבען מאַרסעלן?

סעווערינא האָט אַריינגעבליקט אין היפּאָליטס אויגען.

— זאָג איהם, אַז קיינעם חוץ מיין מאַן, האָב איך נישט אַזוי ליב, ווי איהם!

דאַכט זיך, אַז דער טאָן פון איהר קול האָט געריהרט היפּאָליט'ן. ער האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ און זיך אָפּגערופען:

— דיין מאַן... איך האָב אַ ביסעל געלייענט... און איך זאָג דיר, אַז דו האָסט מזל... דאָס אַלץ האָט זיך געקאָסט אַ סך ערגער פערענדיגען... און וואָס שייך זשוליעטאַ'ן, זיי רוהיג... גיי צו דיין קראַנקען מאַן, אַרעם קינד!

אין דערהיים האָט זי ביי פּיער'ס בעט געטראָפען דעם פּראָפעסאָר אַנרי.

— איך האָב אויסגענוצט דעם פרייעם טאָג, בכדי צו פערברענגען דאָ אַ ביסעל לעם דעם קראַנ־קען. — האָט דער פּראָפעסאָר געזאָגט — איך האָב איהם דערקלערט, און וואָס פאַר אַ לאַגע ער געפינט זיך. און צוויי וואָכען אַרום קאָנט איהר מיט איהם אַרויספאָהרען אויף דרום. די דרום-זון וועט זעהר גוט ווירקען אויף זיין קערפּער.

— טייערער מייטער, ביזט צופרידען? — האָט סעווערינא אַ פרעג געטון ביי פּיערן נאָך דעם פּראָ־פעסאָרס אַוועקגאַנג.

זי האָט זיך בעמיהט צו רעדען פריילין, אָבער דאָס איבערגעלעבטע האָט אָפּגענומען ביי איהר די כוחות און געמאַכט פאַרבלאַז איהר קול. ווי אויסטער־ליש! זי האָט נישט געפיהלט קיין שום פערלייכטע־רונג, אין פונדעסטוועגען האָט זי געוואוסט, אַז היפּאָ־ליט וועט זיין וואָרט האַלטען.

וכך הוה — אויפ'ן צווייטען טאָג האָט זשו־ליעטאַ פערלאָזט איהר הויז, אָפּזאָגענדיג זיך פון דער בעלוינונג.

אָבער אויך די זיכערקייט און איהר רעטונג האָט סעווערינאַן נישט בעשאָנקען מיט קיין פרייד. עפּעס פאָרמלאָזעס און לעריגעס האָט פערפולט איהר נשמה.

מיט גרויס אָנשטרענגונג האָט סעווערינא אי־בערגעפרעגט:

— ביזט צופרידען? יאָ?

פּיער האָט נישט געענטפערט.

עס איז געקומען דער בין השמשות, האָט זי אַנגעצונדען ליכט, זיך אוועקגעזעצט ביים מאַנס פערגליווערטע אָפּגעשמאַרבטע פיס און אָנגעהויבען באַכצופאָלגען דעם אויסדרוק פון זיינע אויגען.

און ווידער האָט סעווערינא דערשפּירט אַ שאַר פון וועהטאָג... זי האָט אין זיינע אויגען בעמערקט דעם אויסדרוק פון חרפה — אַ חרפה פאַר זיין הילפ־לאָזען און צוברָאכענעם קערפּער, אַ חרפה פאַר'ן געדאַנק, וואָס ער, וועלכער איז שטענדיג געווען איהר בעשיצער, בעטיגט זיך איצט אַליין אין איהר שוץ.

— פּיער, פּיער... איך בין גליקליך מיט דיר.

— באַט זי געשעפּטשעט.

ער האָט זיך געגרובט אַ שאָקעל צו טון מיט'ן קאָפּ, אָבער דאָס האָט זיך איהם נישט איינגעגעבען, און ער האָט אַרויסגעשטאַמעלט:

— אָרעם... אָרעם קינד... אויפ'ן דרום... אין אַ שטול פאַר געבראָכענע... זיי מיר מוחל...

דאָס האָט ער ביי איהר געבעטען מחילה! דאָס גאַנצע לעבען וועט ער טראַכטען, אַז ער בעלעסטיגט זי, און בעטען אויף זיך דעם טויט, — סעווערינא האָט דאָך איהם געקענט — כדי זי צו בעפרייען.

זי האָט אַרונטערגעלאָזט דעם קאָפּ אויף זיין ברוסט, וואָס איז אַנומעלט געווען אַזוי הייס און געגליהט מיט לעבען... די פראַגע, ווי צו ראַטעווען זי וועט איצט וואָרען פאַר איהם אַ קוואַל פון בייזע יסורים... וואָס ריינער זי וועט זיך אויסווייזען אין זיינע אויגען, אַלץ מעהר וועט ער ליידען ביי דעם געדאַנק, אַז זי דאַרף אַ־ומגיין אַרום איהם, ווי אַרום אַ קאַליקע...

סעווערינא האָט נישט געקאָנט בעגרייפען דאָס געשעהעניש. בחנם האָט זי זיך געפרעגט, וואו איז דאָס עכטע גליק, וואו איז דער אמת? זי האָט מתפלל געווען וועגען אַנ'אויסלייזונג, וועגען אַ צייכען פון אויבען, וועגען עפּעס אַ נס.

און אין דעם מאָמענט, ווען דער יאוש האָט זי געצוואונגען אַלץ פּיבערהאַפטער און בעהנטער צוצו־טוליען זיך צו פּיער'ס ברוסט, האָט זי דערפיהלט, ווי זיינע הילפלאָזע הענד האָבען געגרובט אַנריהרען איהרע האָהר. די דאָזיגע הילפלאָזע, קוים-בעוועג־ליכע הענד האָבען דעצידירט סעווערינא'ס בשמה־קאַמף. זי האָט אַלץ געקאָנט אַריבער טראָגען, אָבער בנקשט דאָס, און — זי האָט אָנגעהויבען צו רעדען.

ווי אַזוי דערקלערט מען אַזאַ אָנפאַל? איז עס געווען איבער איהרע כוחות צו שפּילען די ראָלע פון אַ ריינע צנועה פאַר אַ מאַן, וועלכען זי האָט ליב געהאַט מעהר פון אַלץ אויף דער וועלט? אָדער איז עס געווען אַ ווייגער דערהויבענע גוטוועגדיג־קייט אין מתוודה זיין זיך? אָדער דאָס געהיימע האָ־פען, אַז עס וועט איהר געראָטען אויסצובעטען אַנ'ענטשולדיגונג, און אַז זי וועט קאָנען ווייטער לע־בען, נישט פּיהלענדיג אויף זיך דעם דרוק פון דער שרעקליכער געהיימניש? ווער וועט זיך דען קאָ־נען פונאַנדערקלייבען אין די דאָזיגע געהיימע רופען פונ'ם האַרץ און אין דעם, וואָס עס האָט גע־צוואונגען אויפצוציטערען און מאַכען רעדען סע־ווערינאַס ליפּען.

פון יענער צייט זענען אַדורך דריי יאָהר. סעווערינא און פּיער וואוינען אויף אַ שטילען קוראָרט.

אָבער פון יענעם טאָג, וואָס סעווערינא איז גע־גאַנגען דערציילען איהר אמת — איז שוין איהר נישט בעשערט געווען צו הערען מעהר פּיער'ס קול.

(ס ו ף).

טוריסטיק און לאנדקענטשאפט

וועכענטליכע ביילאגע

אורל-וויב

אורל-וויב דאכט זיך נישט מעהר ווי א ווארט אזא, אבער דאס ווארט זאגט זעהר א סך, דעם ווער עס ווייסט ווי אזוי זיין אורל-וויב אויסצונוצען.

פאר מאנכע איז דער אורל-וויב נאר א מנהג, פאר אנדערע אן ערהאבענונג — פאר ביידע קאטעגאריעס אבער הייסט אורל-וויב:

דער יום-טוב פון קערפער און נשמה.

דער אפרוה פאר די נערווען

דער פעריאד פאר רעגענערירען פרישע לעבענס-כחות, פאר אפפרישען זיך, פאר ניי-געבוירען ווערען.

איז דעריבער פערשטענדליך, אז מיר דארפען זיך לערנען ווי אזוי די טייערע צייט אויסצונוצען:

מיר, שטאטישע איינוואוינער, בעסער געזאגט: לאדזשער איינוואוינער, וועלכע פערמאגען נישט אין דער נאהענטסטער אומגעגענד נישט קיין וואסער, נישט קיין בארג, אפילו נישט קיין אן ענטליכען וואלד, וואס ווייסען מיר, אונזער וואס קענען מיר ווייסען פון נאטור-שיינקייט? — פאר לאדזשער ייד דען איז „נאטור-שיינקייט" אין בעסטען פאל נאר מעשה! פאראונז, לאדזשער יודען איז דעריבער דאס וויכטיגסטע, וואס מיר האבען צו טון אין דעם גרויסען יום-טוב — אורל-וויב.

זיך בעקענען מיט דער נאטור, נישט מיט דער פאעטישער, נאר מיט דער פאקטישער און עקזיסטירענדער נאטור-שיינקייט.

אין אונזער אורל-וויב, גראד, ווי אין אונזערע שבתים און ימים-טובים, דארפען מיר פערגעסען אן דער גרויער טאג-טעגליכער ווירקליכקייט, דארפען מיר ארויסווארפען פון זיך די וואכעדיגע גראבהויטיגקייט, די וואכעדיגע, גשמיות'דיגע זארגען און זיך איינהילען אין דעם זייערדיגעם רוחניות'דיגען מלבוש און ווערען בעזערע שבת - יום-טוב'דיגע מענשען.

מיר ווינשען דאס ארט וואו מיר וואוינען אין דער גרויער וואכעדיגקייט, מיר פערבייטען דאס ארט אויף א שענערען אויף א געזונדערן, לאמיר דאס נישט טון מיט וואכעדיגער איילקייט, נאר מיט יום-טוב'דיגען ישוב-הדעת, ווייל אויב זוכען מיר שוין א שענערע, א בעסערען און א געזונדערען ארט, זאלען מיר שוין אויסזוכען דעם מעגליכסט שענסטען, דעם מעגליכסט בעסטען און מעגליכסט געזונדסטען.

לאמיר פאהרען אין די בערג!

לאמיר פאהרען צום ים!

נישט בחנם דערצעהלט אונז די לעגענדע, אז די תורה, דער איינציגער פונדאמענט ביז'ן היינטיגען טאג פאר דער מענשליכער מאראל איז געגעבען געווארען אויף א בארג — אין די בערג ליגט כוח, אין די בערג פעראייניגט זיך דער מענש מיט גאט און מיט שיינקייט, אין די בערג שעפט דער מענש כוח און געזונד און פעהיגקייטען צו ווייטערדיגער ארבייט.

דער ים איז שיין. אין דעם ים געפינט זיך דער קוואל פון לעבען און קראפט.

דער ים איז אן אומרוהיגער יסוד, ווייל ער לעבט תמיד — פיהלט ער תמיד און מיר מוזען זיך מיט איהם נעהנטער בעקענען.

זאלען מיר זיך נישט בעגנוגענען מיט'ן בלויזן אפקיהלען זיך ביי זייערע כוואליעס און די הייסע זומער-טעג — זאלען מיר זיך פון ים לערנען, ווייל דער ים האט ליב צו לערנען; קודם כל דארפען מיר זיך אויסלערנען קוקען אויפ'ן ים קוקען אויף איהם איבערדעריה פאר זונען-אויפגאנג, מיטאג - צייט, נאך זונען-אונטערגאנג, פאר און נאך א שטורם — און מיר וועלען פון איהם פערשידענעס געוואהר ווערען.

מיר וועלען זיך מיט זיין שיינקייט בעקענען דאן זיין שיינקייט וועט אויף אונז משפיע זיין, גראד ווי ער האט משפיע געווען אויף דער קולטור-שיינקייט פון די אלטע רוימער און גריכען, ווייל — שיינקייט שאפט שיינס, נישט בלויז אויסערליכע, נאר אויך אינערליכע: שיינקייט פון טאט, פון געדאנק —

א שיינקייט פון דאווין.

ס. א.

די יודישע געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט

איהר טעטיגקייט און ענטוויקלונג

די יודישע געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט אין פוילען איז בעזונדער זעהר א יונגע [illegible] זי איז ענטשטאנען אין דער צווייטער העלפט פון 1926. במשך אבער פון דער לפי-ערכ'דיגער קורצער צייט, האט די געזעלשאפט ענטוויקעלט אזא גרויסע לעבהאפטע טעטיגקייט, אז די בעקומענע רעזולטאטען דארפען באפרידיגען יעדען איינעם, וועמען עס איז טייער טוריסטיק און לאנדקענטשאפט.

דער שנעלער ענטוויקלונג פון דער געזעלשאפט דארף מען שענקען א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט, כאטש בלויז דעריבער, וואס די טעטיגקייט האט זיך אנגעהויבען אין זעהר נישט קיין גינסטיגע בעדינגונגען, מיט א כסדר'דיגען קעמפען מיט פערשידענע שוועריגקייטען, אהן שום אונטערשטיצונגען, נישט בלויז מאטעריעל, נאר אפילו נישט קיין מאראלישע.

בעקעמפען די אלע שוועריגקייטען און כסדר דערהויבען זי יעדעסמאל אויף א העכערער מדריגה פון ענטוויקלונג, האט נאר געקענט געשעהען א דאנק דער אומידליכער ארבייט פון די מיטגלידער, ביי וועלכע עס האט נאך געשליגט דער פונק פון ליבע צו דער נאטור, וועלכער איז ביי יודען נאך נישט פערלאשען געווארען.

אנהויבענדיג אין יאהר 1926 מיט א צאהל פון 150 מיטגלידער, ציילט איצט די געזעלשאפט ביז 4 טויזענד מיטגלידער און 21 אפטיילונגען אין פערשידענע שטעט, ווי בענדין, טשענסטאחאוו, טשארטקאוו, גראדנע, קעלץ, לובלין, לעמבערג, לאדז, פינסק, ראוונע, סטאניסלאוואוו, סובאלק, טאמאשאוו, וולאצלאוועק, ווילנע און אנדערע.

במשך פון דער צייט זענען ארגאניזירט געווארען ביז 1800 אויספלוגען מיט דער אלגעמיינער צאהל בעטייליגטע ביז 3500 מענשען. אויסערדעם זענען ארגאניזירט געווארען ביז 15 טוריסטישע קאלאניעס, אין וועלכע ס'האבען זיך בעטייליגט ביז 2,500 מאן.

די קאלאניעס האבען זיך געפונען אין זאוואדע, זאקאפאנע, קאזשמיערוש ביי דער ווייכסל, קארווע, דרושקעניק, קריניצע, גלאוונע און אנדערע. אויסערדעם זענען דורך דער געזעלשאפט ארגאניזירט געווארען א רייה טוריסטישע אינסטרוקטארען-לאגערן פאר לייטערס פון אויספלוגען און די טאטרען און גארגאנען, ווי אויך א רייה בערג-וואנדער-לאגערן.

זייט עטליכע יאהר ווערט דורך דער געזעלשאפט אויסגעהאלטען אין גערוהיגע געבייטעס אן אייגענווירטשאפטס אויספלוג-הויז און א „סטראניסקע" אין וועלכער ס'קענען ווערען איינגעארדענט ביז 100 מאן. איצט ווערען געמאכט בעמיהונגען כדי צו בויען אן אייגענעם בנין פאר דעם אויספלוג-הויז.

אויסערדעם האט די געזעלשאפט במשך פון די קנאפע 7 יאהר פון איהר טעטיגקייט געפיהרט אן אומגעהויערע קולטורעלע — לאנדקענטשאפטס-ארבייט. עס איז גענוג צו דערמאהנען, אז במשך פון דער צייט זענען געפיהרט געווארען 24 פערשידענע קורסען, ווי אינסטרוקטארען-קורס פאר אנפיהרער מיט אויספלוגען, פאטאגראפישע קורס, עטנאגראפישער, נארטען, קארטאגראפישער רעטונגס-קורס און אנד. מיט א פרעקווענץ פון 715 צוהערער, ווי אויך 200 פארלעזונגען אויף פערשידענע טעמעס ביי א צאהל פון 9000 צוהערער.

א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט פערדינט דער פאראקהערען ארגאניזירטער פאלקס-אוניווערזיטעט פאר לאנדקענטשאפט, וועלכער איז געווארען צוגעטראכט, אלס א שטענדיגער קורס אויסצובילדען אנפיהרער און ארגאניזאציאנעלע טוער.

דער פראגראם פון דער פאלקס-אוניווערזיטעט נעמט ארום פערשידענע טעארעטישע פראבלעמען פון טוריסטיק און לאנדקענטשאפט, יודישע פאלקלאר, היסטארישע און עטנאגראפישע וויסענשאפטען

א. ד. ג.

אויספלוגען פון דער י. ג. פ. ל.

1) פון 2—10 אויגוסט 1933 נאך ריגע, ליבאווע, און ווינדאווע.

2) דעם 15-טען אויגוסט נאך וויען.

3) דעם 11-טען אויגוסט נאך פאריז, ראטערדאם און זאנטווערפען.

פון 5—16 אויגוסט 1933 איינגעארדענט דורך דער ווארש. אפט. פון דער י. ג. פ. ל. אויספלוג אין העוציל-געגענד (מיט בעזוכען לעמבערג, סטאניסלאוואוו, טארנאפאל, דעלאטין, יארעמטשע, זאלעשטשיקי, קאלאמיי, טשארטקאוו, אפצאהל אן ערך 70 גילדען.

פון 5—6 אויגוסט 1933, גדיניע און פוילישען ים. 14. און 15. אויגוסט 1933 — גדיניע און פוילישען ים. 15—25 אויגוסט ה. י. — זאקאפאנע און אומגעגענד.

קאמוניקאט

די לאדזשער אפטיילונג פון דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט ארדענט איין אין די טעג:

פון 13 ביז'ן 15-טען אויגוסט 1933

אן אויספלוג נאך טאמאשאוו און אומגעגענד.

דער אויספלוג וועט בעזוכען: די רעזידענץ פון מלוכה-פרעזידענט אין ספאלע, דעם פרויען-אינסטרוקטארען לאגער אין יוזעפאוו, די קאלאניע פון לאדזשער געז. גימנאזיום אין איגנאוולאדז, די גראטעס אין נאגארזיק, די בלענקיטנע דשרודלא און טאמאשאוו.

שבת, דעם 5-טען אויגוסט 1933 — קומט פאר אן אויספלוג אין דער שטאטישער בעטאנישער און שולען פון ביימער און בלומען פון מאגיסטראט.

זונטאג, דעם 6-טען אויגוסט ה. י. — קומט פאר אן אויספלוג נאך גלאוונע אויף אונזער קאלאניע.

זונטאג, ד. 6 אויגוסט 1933 -- קומט פאר אן אויספלוג נאך ראמביען. (טוריסטישער שפאציר).

די קאלאניעס פון דער י. ג. פ. ל. אין זאקאפאנע, דרושקעניק, קריניץ,—זענען טעטיג. איינשרייבונגען אין סעקרעטאריאט.

איינשרייבונגען אויף דער קאלאניע אין קארוויע — ווערען אנגענומען אויף צוועקצופאהרען אויף דער קאלאניע דעם 15-טען ה. ח. מיר בעטען זיך איינשרייבען די טעג, ווייל די צאהל פרייע פלעצער איז א בעגרעניצטע

די קאלאניע אין גלאוונע איז טעטיג -- די קאלאניע בעזיצט א ביבליאטעק, די טעגליכע פרעסע, עס ווערען איינגעארדענט אינטערעסאנטע אויספלוגען אין דער אומגעגענד, רעפעראטען, אימפראוויזען, קינסטלערישע קלוב-אווענטען א.אז.וו. — די שפייזען זענען ערשטקלאסיגע, 5 מאל אין טאג א ריטואלע קוך, און בכלל ווערען די קאלאניסטען זעהר בעקוועם איינגעארדענט און דאס ביי א זעהר ביליגען אפצאהל.

דער סעקרעטאריאט פון געז. איז טעטיג יעדען טאג פון 6—10 אווענד, טעל. 53-1?

טוריסטישע ידיעות

די מיטגלידער פון דער יוד. געז. פאר לאנדקענטשאפט וועלכע בעזיצען טוריסטישע-באהן - הנחה-לעגיטימאציעס האבען ס'רעכט אויפ'ן סמך פון דער לעגיטימאציע אריבערצוטרעטען די טשעכישע-סלאוואקישע גרענעץ אויף 6 טאג.

אין די מזרח-בעסקידען איז טעטיק א אינסטרוקטארען-לאגער, ספעציעל פאר אויספלוג-אנפיהרער פון דער י. ג. פ. ל.

ר. איזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

12

— דערצעהלט ווייטער האט ביטא קרעכצענדיג געזאגט

— ברונא ווייס וועלכער האט געהאלטען קראנקהאפט אין זער האנד דעם געגנבעטען האלזבאנד, איז געלעגען אויסגעצויגען אין מיטען שטוב ער האט שוין נישט געגעבען קיין סמנים פון לעבען אין אבער איהם איז געשטאנען אויף די קניהען דער מערדער און איהם געשטיקט ביים האלז אויף א ווילדען אופן

— ווער איז דאס געווען, האט ביטא געפרעגט

— א פרוי, וועלכע איך קען שוין פון גאנץ לאנג און וועגען וועלכער איך ווייס, אז אויך ברונא ווייס האט זי געקענט, נאר לאזט מיך איך וועל ווייטער דערצעהלען, איך האב נישט געוואוסט, וואס איך זאל טון, צי זאל איך מעלדען אימיצען וועגען דער גאנצער שרעקליכער געשיכטע, אדער נישט איך האב געזעהען אז ברונא איז שוין טויט, האב איך נאך געוואלט פאר א קרבן ברענגען די דאזיגע פרוי, וועגען וועלכער איך האב אמאל געהאט די בעסטע מיינונג און אויך איצט בין איך נישט געווען זיכער וואס דא איז פארגעקומען...

— די פרוי האט ווייטער אדא געזאגט, איז גע ווען נאר איין אין הצער, הפנים זי האט געוואוינט מיט ברונא אין איין צימער. איך מוז זאגען אייך זאגען, ווי שווער מיר זאל דאס נישט זיין. ווען זי האט מיך דערזעהען איז זי אויפגעשטאנען פון איהר קרבן און זיך גלייך געווענדעט צו מיר

— ער איז טויט, אבער מעלדעט נישט וועגען דעם דער פאליציי, בעהמט איך צו'ייק איינער האלזבאנד וואס ער האט ערשט וואס געגנבעט ביי אייך, איך וועל זיך אפטון און אוועקגעהען, זייט זיכער אז אין פערלויף פון 36 שעה וועל איך זיך איבערגעבען אין די הענד פון דער פאליציי. איך וועל פערמאכען די טיר און איהם דא איבערלאזען, אליינע איך וועל געהען אפקומען מיין שטראף פאר דעם פערברעכען וואס איך בין בעגאנגען מוז איך נאך עטליכע וויכטיגע ענינים ערלעדיגען, איך רעכען, אז אין נאמען פון אונזער אלטער פריינדשאפט, וועט איהר מיר דאס ערלויבען, נישט אמת אדא?

— ווי איך האב אייך שוין געזאגט — האט פארטגעזעצט די שרעקליכע דערצעהלונג קאן איך די דאזיגע פרוי שוין לאנג און ביי מיר איז נישט געווען קיין ספק, אז דאס אלץ וואס זי זאגט איז נישט דערפאר, כדי זיך ארויסצודרעהען פון פעראנטווארטליכקייט ארער כדי צו פרובען צו ענטלויפען פון דאנען, נאכדעם ווי זי איז בעגאנגען אזא שרעקליכען פערברעכען, נישט דאס. איך האב געוואוסט, אז זי מיינט אזוי ווי זי רעדט און האב מסכים געווען, די אומגליקליכע מערדערין איז בלאס געווארען און אנגעהויבען זיך האקלען אויף די פיס, איך האב זי אנגענומען פאר דעם נאקעטען לייב, וועלכעס איז געווען בעדעקט מיט א קאלטען שווייס צוגעפיהרט זי צום בעט און זי אוועקגעזעצט. וועלכער איז געלעגען ביי איהרע פיס און האט גע... זי האט אויסגעגלאצט איהרע אויגען אויפ'ן מת, זאגט

— את זעהט איהר, אדא, מיט וואס פארא מילדע פערגלייזטע אויגען ער קוקט איצט אויף מיר, וואלט ער ביים לעבען, כאטש איינמאל אזוי א קוק געגעבען אויף מיר. וואלט צו דעם אלעם נישט געקומען, ער איז זיך אליין שולדיג, ערשט מיט א האלבע שעה צוריק בין איך געזעסען אין זיינע ארעמס, האבען מיר געשמעלט אט דאס בעט און איצט איז ער שוין טויט...

— איך האב זיך געוואלט דערוויסען ביי דער פרוי ווי אזוי ס'איז געקומען הערצו, אז ער זאל האבען מיין דימאנטענעם האלזבאנד און בכלל ווי אזוי ס'איז געקומען צו דעם שרעקליכען מארד, זי האט אבער מיר דאס נישט געוואלט זאגען

— ס'איז נאך נישט קיין צייט דערויף, אז איך זאל רעדען, איך מוז נאך זיין פערשטומט אין מיין צער און וועהטאג, איך וועל רעדען אין דער ענטשפרעכענדער צייט

— כדי צו פערענדיגען מיין ערצעהלונג, וועל איך נאך צוגעבען, האט אדא געזאגט שוין א מידע, אז איך האב דער בריוו צוגעזאגט, אז איך געה באלד צוריק אריין אין מיין צימער, וועל זיך פאר קיינעם נישט ווייסען מאכען וואס דא איז פארגעקומען און ווארטען ביז דער ענין וועט זיך אליין אויפקלערען

— ווי אזוי קען ער זיך אליין אויפקלערען, האט ביטא אן אויפגערעגטע פון דער דאזיגער דערצעהלונג געפרעגט

— דורך דעם וואס איך בין זיכער, אז די פרוי וועט אליין זיך צושטעלען צו דער פאליציי, אזוי ווי זי האט מיר געזאגט, דאס הייסט באבדעס, ווי ס'וועט דורך 36 שעה ס'פעהלט נאך איינגענצען א האלבע שעה

— די וועט נישט אנקומען, די וועט נישט קומען, האט ביטא טיף אפגעזיפצט, זי האט גע... וואלט מיר אלע כוחות אנגעווענדעט כאטש די דאזיגע פרוי, וועלכע איז געשטאנען פון יענער זייט וואנד, ביטא האט געוואלט צוגעהען און אוועקנעהמען די וואנד כדי צו שטעלען זיך פנים אל פנים מיט דער פרוי, וועלכע האט איהר דערצעהלט אזעלכע גרויליכע זאכען, ס'האט אבער פערפעהלט ביטאן מוט דערצו, איצט איז די געליבטע שטעהען און נישט געוואוסט וואס ווייטער צו פרעגען. זי האט צעווכט עפעס א מיטעל אנצוהויבען ווייטער צו רעדען און האט געפונען

— איהר האט מיר געזאגט, אז נאכדעם ווי איהר ווערט דערצעהלען די געשיכטע מיט'ן מארד, וועט איהר מיר דאן זאגען, וואס פארא שייכות איהר האט געהאט צו מיין מאן

— יא, איך האב אייך צוגעזאגט צו דערצעהלען וועגען דעם און איך וועל מיין ווארט האלטען, הגם איך קען נישט בעגרייפען פארוואס דער דאזיגער אומשטאנד אינטערעסירט אייך אזוי שטארק, ווי איך בין אינפארמירט האט איהר דאך אייער מאן נישט געליבט און ער אייך אויך נישט, איהר האט גאנץ גוט געוואוסט, אז ער פערראט אייך און האט צו איהם ווענדען דעם קיין שום טענות נישט געהאט

— אבער ער איז דאך פארט מיין מאן געווען, האט ביטא געזאגט און איצט ווען ער איז שוין טויט...

— אלזא נאר נייגיריגקייט, זאל זיין אזוי, איך וועל אייך דערצעהלען, א קליינע פויזע איז אריינגעטרעטען אין געשפרעך פון ביידע פרויען, ווייל פון קארידאר האט זיך דערהערט טריט, די טיר האט זיך געעפענט און אין צימער איז אריינגעקומען הערמאן טאובע מיט א פערזארגטער מינע

— מאדאם אדא, האט טאובע אריינגערופען איבער דער וואנד, ס'איז ווידער דא עפעס נייעס, איהר זענט פולשטענדיג גערעכט מאדאם אדא.

— וואס נאך איז געשעהען? האט אדא גלייכגילטיג געפרעגט.

(פארטזעצונג קומט)

היינטיגעז שבת די גראנדיעזע גארטען-פארוויילונג אין העלענאוו

ס'וועט שוין זיין איינמאל א פארוויילונג. דאס האט לאדז נישט געזעהן. דאס פראגראם וועט זיין פערשידנארטיג. קודם כל: א מיינער קינסט־לערישער אינטערעסאנטער קאנצערט פון פילהאר־מאניע ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון פראף. טעאדאר רידער. דאן קומט געזאנג, פאלקס־לידער, ראמאנסען פון די בעקאנטע, בעליבטע „אררט"־קינסטלער מ. דאלסקי און שומאכער. נאכדעם קומען רעציטאציעס, מאנאלאגען אויסגעפיהרט פון בעקאנטען הומאריסט דעם מחבר פון דער הומא־רעסקע: „לאדזער יודען לייענען", וואס איז מיט אזא דערפאלג געשפילט געווארן פון דער יודישער באנדע. דער שלאגער וועט רעציטירט ווערען פון מחבר אליין — ש. יאנאווסקי.

די „אררט"־גירלס וואס האבען זיך אזוי פאפולער געמאכט מיט זייערע טענץ, וועלען אויך ארויסטרעטען אין העלענאוו. דער „שטערן"־ארקעסטער וועט אויך נישט פעלען. דער שטערן־ארקעסטער וועט אחוץ די ארבייטער־מאטיווען אויך באגלייטען צו די אלגעמיינע טענץ און וועלכע ס'וועלען אנטיילנעמען אלע געסט.

א דזשאז־ארקעסטער, א טאנץ־מייסטער זענען ספעציעל אנגאזשירט צו די טענץ אונטערן פרייען הימעל וואס וועלען זיך אנהויבען 10 אזייגער ביז אין דער שפעטער נאכט.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, ד. 3 אויגוסט 1933

11,57 צייט־סיגנאל. 12,05 טראנסמיסיע פון ווארשא. 1,00 טאג־פראגראם. 2,55 גראמאפאן. 4,00 טראנסמיסיע פון ווארשא. 7,05 פערשידענעס. 7,20 פאסט־קעסטעל. 7.40 טראנסמיסיע פון ווארשא. 9,00 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס־קאמער. 9,10 טראנסמיסיע פון ווארשא.

• • •

פון אויסלאנד

4,45 פאריז — קאנצערט. 7,30 ריגע — קאנצערט. 8,30 מיילאנד — אפערע. 9,00 פאריז — אפערעטקע. 9,00 וויען — קאנצערט.

דייטשער עקס־קראנפרינץ און ד"ר געבעלס וועגען היטלער'ן און יודען

(ענדע פון דער 6־טער זייט)

עהרליכע פראסטיטוטקע הענער פון יעדער פער־היירעטער יודין. די פראסטיטוטקע איז וועניגסטענס א קריסטליכע טאכטער פון לאנד. אבער וואס איז די יודין?

מיר ווייסען, ווער עס האט אונטערגעגרא־בען אונזערע פראנט־ליניעס אין דער מלחמה — דאס זענען געווען די סאציאליסטען און די יודען. ווער האט געצוואונגען דייטשלאנד אונטערצושריי־בען דעם וואפענשטילשטאנד, דער יוד ראטענוי. ווער האט אונטערגעשריבען דעם ראפאלא־אבמאך מיט די באלשעוויקעס? דער יוד ראטענוי. ווער האט פראקלאמירט א סאוויעטישע רעפובליק אין מינכען? דער יוד לעווין. די יודען ווירקען געגען די ווייסע ראסען אין איירפא, די וועלט דארף אונז דאנקען פאר אונזער קאמף געגען יודענטום.

אבער — רייסט איהם איבער דער אינטער־וויאוער — וואס האט איהר צו זאגען וועגען די 84 טויזענד יודען, וואס האבען געקעמפט פאר דייטשלאנד אין דער מלחמה, און וועגען די 12 טויזענד יודען, וואס האבען פאר זייער לאיאליטעט בעצאהלט אין דער מלחמה מיט'ן לעבען? אין דער ווירקליכקייט האט איהר, ד"ר געבעלס, נישט געבראכט קיין איין־איינציגען איבערציגענדען ארגומענט, וואס זאל בערעכטיגען דאס אויסראטען די יודען פון דייטשלאנד.

איך האלט עס פאר בעסער צו געזעגענען זיך מיט אייך — איז געווען ד"ר געבעלס ענט־פער, — די ווייטערע דיסקוסיע וואלט געמוזט ווירקונגסלאז.

און איך בין אויך געווען שטארק צופרי־דען — פערענדיגט דער אינטערוויואער פון „סאנ־דיי רעפרי", — צו געזעגענען זיך מיט'ן מיניס־טער פאר פראפאגאנדע און ווידעראמאל אפאטע־מען מיט גאס געזונטער פרישער לופט.

דער „סאנדיי עקספרעס" איז דאגעגען פול מיט לויב־געזאנגען פאר היטלערס מעטאדען צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט אין דייטשלאנד. אויך די „סאנדיי קראניקל" לויבט היטלערס פאליטיק ביים בעזייטיגען פרויען און פריי־מאכען זייערע פאסטענס פאר מענער־ארבייט. די צייטונג עצה'ט דער ענגלישער רעגירונג נאכצוטון דעם דאזיגען ביישפיל.

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס־איינלאגען בעגען פיס־שמערצען אלס נאך גיפס־אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען, מענער־שוועכע־בעהאנד־לונג און סעקסועלע בעראטונג.

אלע ארט אנאליזען.

נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען.

Dr. R.

Zalcwasser

CHIRURG — כירורג

ציגעל־גאס 19, טעל. 125-17

נעהמט אן פון 1—2 בייטאג און פון 4—7 נאכם.

ד"ר מעד.

מ. העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוועכע

8 טראגוטא 8, טעל. 179-89.

נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4—8 אוו. פאר פרויען א ספעציעלע ווארטע־זאל. אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO ZACHĘTY DO WYŚCIGÓW KONNYCH

5, 6, 12, 13, 15, 19, 20/8 r. b.

(Tor w Rudzie Pabjanickiej)

פערד־געיעגעז אין לאדז

דעם 6־טען אויגוסט גרויסער פריז פון לאדז

אנהויב פון די געיעגען פינקטליך 3.30 נאכמיטאג. צופאהר אויך די געיעגען מיט דער צופאהר־קאלייקע פון רייטמאנט־פלאץ געזיבערט.

קלאנג־קינא

CAPITOL

היינט און פאלג. טעג! מעכטיגע פרעמיערע פון סופערפילם פון Metro Godwyn Mayer

„פארוואס האב איך געזינדיגט"

מעכטיגע לעבענס־דראמע מיט דער פרעכטיגער טראגיקערין Helena Heyes אין דער הויפטראלע. אין די איבריגע ראלען: Neil Hamilton, Jean Herscholt

אויסער'ן פראגראם: קלאנג־צוגאבע און אקטואליטעטען. דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט און געקיהלט. אנהייב אין געוו. טעג 5 נאכם., שבת און זונטאג 2 בייטאג.

רעווי־טעאטער „NOWY GONG" UL. ŚRÓDMIEJSKA 17 — (אין גארטען) —

היינט גרויסע פרעמיערע! א. נ. היינט

„אזוי ווי פאר דער מלחמה" אין 2 אקטען און 18 בילדער.

אנהייב פון די סעאנסען 8.15 און 10 אווענד. — ::— פרייזען: פון 54 גר. ביז 2 זל.

דאס טעאטער איז געשיצט געגען רעגען.

ווערקשטאט שירמס — פון — און שפאציר־שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען־ און מענער־שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ־פרייזען. נעהמט אן אלערליי רעפעראטורען פון שירמס און שטעקענס.

לעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אווענט.

וויזיט 3 זל.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. אין רעיעל אויסגעפיהרט אויך אנדולאציע און מאניקור

ביי קערש, סקווערא 15

געגען שוויים פון די פיס

צו בעקומען ביים צייטונגס־פערקויפער וועלניארזש, סטארי רינעק 1.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמיטאג.

בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

לעטשניצע כראברעגא 4 רוג זגערזשער 87

נעהמט אן קראנקע פון אלע ספעציאליטעטען

וויזיט 3 זל.

רענטגענאלאגישער קאבינעט. 3371

8־ונג, לעטניקעס אין

ווישניאווא־גורא

איז צו בעקומען דעם

„נייעס פאלקסבלאט"

פון 8 א זייגער פריה ביי יאמניק, ווילא קאוואלע.

עס ווערט אויך אבגעשיקט אהיים.

כעמיש־באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום

פ. שאץ

לאדז, פעטריקאווער 37. טעל. 230-85

פיהרט דורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א.א.

קליינע אנאנסען 1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

השבת אבדה. מאנטאג ביינאכט, פארנדיג אין דער סינאגאגע צו קינות, האב איך איבערגעלאזען א נאטעס־בוך. איך בעט דעם עהרליכען פינדער אפצו־ברענגען געגען בעלוינונג צו שווארץ, פאמארסקא 13. 4017

Zaginiona została torebka damska bordo, zawierając różne dokumenty oraz kwit z Urzędu Skarbowego na imię Herszkorn, Piotrkowska 64. Znalazca zechce za wynagrodzeniem zwrócić takowe do Bergera, Zawadzka 2, b tel. 152-10. 4019

שלאסערי־ארבייטען, ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען מעטאל־בעארבייטונגען מאשינען־טיילען

פירט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13.

געזונט איז א־אוצר

Primeros PREZERWATYWY

אין די גאראנטיע פאר'ן געזונט.

Dr. med.

I. Rozenfeld

אויערן, נאז און האלז־קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

8 זאוואדזקא 8, טעל. 241-53

נעהמט אן פון 2.30—4.30

כירורגישער קאבינעט

Dra med.

M. Kantora

איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5

טעל. 112-22

נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו.

לעטשניצע־פרייזען.

שוין ערשינען

נע וו כד

דיכטונג אין פראזע

פון

פרץ אפאטשנער

מיט בעשטעלונגען זיך ווענדען: P. OPOCZYŃSKI, Łódź, Piotrkowska Nr. 69.

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב־יו"ט—24 גר. אין דער זייט. שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . .

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט, שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פאר'ן אינהאלט און טאן פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט־ווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט. מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. reśac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.